

Maankäyttö ja ympäristövaikutukset
Ympäristö ja luonnonvarat -vastuualue
Lapin ELY-keskus
Hallituskatu 3 B
96100 Rovaniemi
kirjaamo.lappi@ely-keskus.fi

Viite: Lausuntopyyntöne 17.05.2024

Luonnonsuojelulain (9/2023) 35 §:n mukainen lausunto, Tervolan Vitsakankaan tuulivoimahanke, Myrsky Energia Oy, Suuripään Natura-alue (FI1301811, SAC/SPA), Tervola

Yhteysviranomainen on pyytänyt 17.05.2024 Lapin elinkeino, liikenne- ja ympäristökeskuksen luontoympäristöyksiköltä (jäljempänä ELY-keskus) lausuntoa Myrsky Energia Oy:n (jäljempänä yhtiö) Tervolan Vitsakankaan tuulivoimahankkeen ympäristövaikutusten arviointimenettelyyn (YVA-menettely) liittyvästä Natura-arvioinnista "Tervolan Vitsakankaan tuulivoimahankkeen vaikutukset Suuripään Natura-alueeseen, luonnonsuojelulain (9/2023) 35 §:n mukainen Natura-arviointi". Natura-arvioinnin on laatinut WSP Finland Oy. Tuulivoiman tuotantoalue sijoittuu Suuripään Natura-alueen läheisyyteen ja osa hankkeen sähkönsiirtoreittivaihtoehdoista sijoittuu osittain Suuripään Natura-alueelle.

Kuvaus suunnitellusta toiminnasta Natura-arvioinnin mukaan

Myrsky Energia Oy suunnittelee 16-17 tuulivoimalan tuulivoimapuistoa Tervolan kunnan eteläosaan Vitsakankaan alueelle. Suunniteltu tuulivoima-alue on pinta-alaltaan noin 2300 hehtaaria. Alue rajautuu eteläosastaan Tervolan ja Keminmaan kuntien rajaan Kemijoen itäpuolelle. Etäisyys Tervolan keskusta on noin 6 km, Keminmaan keskusta noin 19 km ja Kemin keskusta noin 20 km.

Vitsakankaan tuulivoimapuiston Natura-arvioinnissa tarkastellaan sekä tuulivoiman tuotantoalueen, että mahdollisten sähkönsiirtoreittien vaikutuksia Suuripään Natura-alueeseen ja sen suojeluperusteisiin. Tuulivoima-alueen osalta tarkasteltavia vaihtoehtoja on kolme:

- **VE0:** Hanketta ei toteuteta.
- **VE1:** Tervolan Vitsakankaan alueelle rakennetaan 17 yksikköteholtaan 6–10 MW:n tuulivoimalaa. Voimaloiden kokonaiskorkeus on enintään 300 metriä. Tuulivoimapuiston yhteisteho on maksimissaan 170 MW. Vaihtoehto VE1 muodostettiin YVA-ohjelmavaiheessa ja siinä 17 tuulivoimalaa sijoitettiin tasaisesti koko tuulivoima-alueelle.
- **VE2:** Tervolan Vitsakankaan alueelle rakennetaan 16 yksikköteholtaan 6–10 MW:n tuulivoimalaa. Voimaloiden

11.9.2024

LAPELY/3489/2022
JULKINEN VERSIO

kokonaiskorkeus on enintään 300 metriä. Tuulivoimapuiston yhteisteho on maksimissaan 160 MW. Vaihtoehto VE2 muodostettiin YVA-selostusvaiheessa tehtyjen selvitysten ja YVA-ohjelmavaiheessa saadun palautteen perusteella.

Molemmissa tuulivoiman tuotantoaluevaihtoehdoissa VE1 ja VE2 tuulivoimalat sijoitetaan siten, että ne ovat vähintään 2 km etäisyydellä lähimmistä asuinrakennuksista ja vähintään 1,5 km etäisyydellä lähimmistä vapaa-ajan rakennuksista. Molemmissa hankevaihtoehdoissa tuotantoalueelle rakennetaan tuulivoimaloiden lisäksi huoltotiet ja nostoalueet voimaloiden pystytystä varten. Tuulivoimala-alueen sisäinen sähkönsiirto toteutetaan maakaapelein. Maakaapelit pyritään asentamaan huoltoteiden viereen. Sähkö siirretään maakaapeleilla myös hankealueelle rakennettavaan sähköasemaan.

Tuulivoimapuiston kantaverkkoon liittyminen on suunniteltu toteutettavan yhteistyössä Tervolan Energia ja Vesi Oy:n voimajohtohankkeen kanssa. Sähkönsiirtoreittivaihtoehtoina tarkastellaan vaihtoehtoja SVE0, SVE0+, SVE1, SVE2 ja SVE3.

- **Sähkönsiirron vaihtoehto 0 (SVE0):** Tervolan Energia ja Vesi Oy jatkaa olemassa olevan Ossauskoski-Taivalkoski voimajohdon käyttöä Keminmaan Taivalkosken sähköasemalta Tervolan Lehmikumpuun asti. Voimajohdon jännitetaso muutetaan 110 kilovolttiin. Lehmikummusta rakennetaan uusi 110 kV voimajohto Tervolan keskustaan rakennettavalle sähköasemalle. SVE0 voimajohto toteutuu Vitsakankaan tuulivoimahankkeesta riippumatta.
- **Sähkönsiirron vaihtoehto 0+ (SVE0+):** Vitsakankaan tuulivoimapuiston sähkön-siirto jakeluverkkoon toteutetaan liittämällä tuulivoimapuisto johdonvarsiliitynnällä Tervolan Energia ja Vesi Oy:n voimajohtoon SVE0. Tuulivoima-alueen sisäinen sähköasema rakennetaan tuulivoima-alueen eteläosaan voimajohdon läheisyyteen.
- **Sähkönsiirron vaihtoehto 1 (SVE1):** Ossauskoski-Taivalkoski 220kV voimajohto saneerataan Keminmaan Taivalkosken sähköasemalta tuulivoima-alueen sähköasemalle asti eli noin 6,2 kilometrin matkalta. Tuulivoima-alueen sisäinen sähköasema rakennetaan tuulivoima-alueen eteläosaan voimajohdon läheisyyteen. Tuulivoima-alue liitetään saneerattuun 110 kV voimajohtoon johdonvarsiliitynnällä.
- **Sähkönsiirron vaihtoehto 2 (SVE2):** Ossauskoski-Taivalkoski 220 kV voimajohto saneerataan Taivalkoskelta Lehmikumpuun asti. Tervolan Lehmikummusta rakennetaan uusi 110 kV voimajohto Tervolan keskustaan rakennettavalle sähköasemalle. Tuulivoima-alueen sisäinen sähköasema rakennetaan tuulivoima-alueen eteläosaan voimajohdon läheisyyteen. Tuulivoima-alue liitetään saneerattuun 110 kV voimajohtoon johdonvarsiliitynnällä.
- **Sähkönsiirron vaihtoehto 3 (SVE3):** Ossauskoski-Taivalkoski 220 kV voimajohto saneerataan Taivalkoskelta tuulivoima-alueen sähköasemalle asti. Tuulivoima-alueen sähköasemalta rakennetaan uusi voimajohto pohjoiseen Tervolan keskustaan rakennettavalle sähköasemalle. Uutta johtokäytävää rakennetaan 13 kilometriä. Tuulivoima-alueen sisäinen sähköasema rakennetaan tuulivoima-

11.9.2024

LAPELY/3489/2022
JULKINEN VERSIO

alueen eteläosaan voimajohdon läheisyyteen. Tuulivoima-alue liitetään 110 kV voimajohtoon johdonvarsiliitynnällä.

Tiedot Suuripään Natura-alueesta (FI1301811, SAC/SPA)

Suuripään Natura-alue kuuluu Natura 2000 -verkostoon sekä luontodirektiivin mukaisena erityisten suojelutoimien alueena (SAC-alue) että lintudirektiivin mukaisena erityisenä suojelualueena (SPA-alue).

Natura-tietolomakkeella mainitaan alueen suojeluperusteena yhteensä yhdeksän luontodirektiivin liitteen I luontotyyppiä ja neljä liitteen II lajia sekä yhteensä 33 lintudirektiivin mukaista lajia.

Suuripään Natura-alueen suojelutavoitteena on alueen merkityksen säilyttäminen Natura-tietolomakkeella mainituille suojeluperusteille. Alueen suojelussa ja hoidossa painotetaan luonnon omien prosessien mukaisen kehityksen turvaamista.

Suuripään alue käsittää soidensuojelun perusohjelmaan kuuluvan Suuripään alueen (SSO120489), lehtojensuojeluohjelmaan kuuluvan Saaranjoen lehtoalueen (LHO120394), lintuvesiensuojeluohjelmaan kuuluvan Joutsijärven (LVO120280) Natura-alueella on myös ohjelmiin kuulumattomia alueita Suuripään soidensuojeluohjelmaan kuuluvan alueen keskellä.

Alueen suojelu tullaan toteuttamaan luonnonsuojelulain ja maankäyttö- ja rakennuslain nojalla. Natura-alueelle on perutettu viisi yksityistä luonnonsuojelualueita: Akkunusjärven luonnonsuojelualue (YSA128099), yksityinen Suuripään luonnonsuojelualue (YSA128125), Uusipellon luonnonsuojelualue (YSA200126), Jaakkolan luonnonsuojelualue (YSA255671) Jouttijärven luonnonsuojelualue (YSA202689). Suuripään alue tullaan valtionmaiden osalta perustamaan luonnonsuojelualin 46 §:n mukaiseksi muuksi luonnonsuojelualueeksi (ESA300815) osana Länsi-Lapin säädösvalmistelua.

Suuripään Natura-alue on luokiteltu myös Suomen tärkeäksi lintualueeksi (Suuripää-Joutsijärvi, FINIBA, 910056).

Natura-arvioinnin aineisto ja lähtökohdat

Käytetyt aineistot

Luontotyypit ja kasvillisuus

Natura-arvioinnin lähtöaineistona käytetään Suuripään Natura-alueen Natura-tietolomaketta (FI1301811), vuosina 2002–2003 Suuripään alueella maastotyöskentelynä laadittua valtion suojelualueiden biotooppikuviointia (Metsähallitus 2022), Suuripään Natura-alueelta vuonna 2020 laadittua tilan arviointia (NATA) (Metsähallitus, 2020) sekä Suomen Lajitietokeskuksesta pyydettyjä lajitietoja. Natura-alueen halki kulkevan voimajohdon varrella

11.9.2024

LAPELY/3489/2022
JULKINEN VERSIO

suoritettiin kasvillisuus- ja luontotyyppiselvitys kesällä 2023 voimajohtokäytävän kasvillisuuden nykytilan selvittämiseksi. Maastoselvityksessä keskityttiin luontodirektiivin liitteen I luontotyyppisiin ja liitteen II (b) lajeihin sekä uhanalaisiin putkilokasvilajeihin. Natura-arvioinnissa tehdyt päätelmät perustuvat viimeisimpään saatavilla olevaan tieteelliseen tietoon sekä arvioinnin laatijan asiantuntemukseen Suuripään Natura-alueen suojeluperusteena olevien lajien ekologiasta.

Linnusto

Lähtöaineistona pidetään Suuripään Natura-alueen tietolomakkeen lintutietoja, joista käy ilmi alueen suojeluperustelajit sekä arviot niiden minimi ja maksimiparimääristä Suuripään Natura alueella. Salattujen suojeluperustelajien parimääräarviot saatiin kyseisen Natura-alueen ei-julkisesta Natura -tietolomakkeesta, jonka toimitti Lapin ELY-keskus.

Koska tietolomakkeen linnustotiedot eivät olleet ajantasaaisia, ajantasaista lintutietoa vuosilta 2010–2023 kerättiin useasta muusta lähteestä (mm. Meri-Lapin Lintutieteellinen Yhdistys Xenus ry, BirdLife Suomen tiira.fi, Suomen Lajitietokeskuksen lajitietokanta (myös uhanalaiset ja lintudirektiivilajit), lintuhavaintoja sisältävät julkaisut, mm. Tervolan kurkien liikehdintää koskeva julkaisu). Yleiskuvan saamiseksi alueen linnustosta, poimittiin meneillään olevasta Suomen 4. lintuatlas (<https://lintuatlas.fi/>) aineistotietokannasta pesimävarmuushavainnot 10 km x 10 km atlasruudusta 732:340, jonka sisään Suuripään Natura -alue sijoittuu.

Metsähallitus luovutti projektin käyttöön Suuripään Natura -alueella vuosina 2018 ja 2021 tehtyjen linjalaskentojen aineistot, jotka koostuivat neljästä laskentareitiltä kerättyihin havaintoihin. Lisäksi hankkeen toimesta Suuripään Natura -alueella tehtiin kertaluonteinen pesimälintuja linjalaskenta kahdella reitillä (länsiraja ja sähkösiirtolinja) kesällä 2023.

Suojeluperustelajien lisäksi Natura-arvioinnissa tarkasteltiin myös muuta tärkeää lajistoa.

Vaikutusmekanismit ja vaikutusalueet

Luontotyytit ja kasvillisuus

Rakentaminen

EU:n luontodirektiivin mukaisten suojeluperusteisiin, eli kasvilajien ja luontotyyppisiin kohdistuvat vaikutukset ovat paikallisia rajoittuen alueelle, jossa rakentamistoimia suoritetaan. Vaikutusalue tarkoittaa tässä arvioinnissa Natura-alueen poikki kulkevaa voimajohtokäytävää, jossa rakentamistoimenpiteitä suoritetaan. Rakentamista suoritetaan Suuripään Natura-alueella ainoastaan sähkönsiirtoreitin toteutusvaihtoehdossa SVE2, jossa olemassa oleva Natura-aluetta halkova voimajohto puretaan ja uusitaan. Uuden voimajohdon rakentamisen tai nykyisen voimajohdon purkamisen vaikutusten arvioidaan ulottuvan 46 metriä leveälle vyöhykkeelle. Johtoauekan

11.9.2024

LAPELY/3489/2022
JULKINEN VERSIO

arvioitu leveys on 26 metriä, minkä lisäksi molemmille puolille arvioitu reunavyöhykkeen leveys on 10 metriä.

Vaikutusalueen määrittely perustuu YVA-selostuksessa sovellettuihin lähtötietoihin ja kriteereihin, joita on käytetty myös muun muassa ilmastoon ja luonnonvaroihin kohdistuvien vaikutusten arvioinnissa voimajohdon osalta. Rakentamisesta ja kasvillisuuden raivaamisesta aiheutuva reunavaikutus luontotyypeihin ja kasvillisuuteen voi kuitenkin metsäisillä alueilla ulottua 50 metrin päähän avoimeksi raivatusta alueesta, kun taas avosoilla reunavaikutus on vähäistä.

Voimajohdon uusimisen yhteydessä kasvillisuutta kuitenkin saatetaan poistaa voimajohdon ympäristöstä, jotta työkonien liikkuminen mahdollistuu. Työkonien liikkumisen seurauksena myös suoluontotyyppiä voi tuhoutua. Talviaikaan lumi ja jää suojaavat kasvillisuutta, jolloin rakentamisaikana vaikutuksia kohdistuu luontotyypeihin ja kasvillisuuteen silloin, jos maata kaivetaan esimerkiksi perustusten uusimista varten.

Kasvillisuuteen kohdistuvat vaikutukset aiheutuvat voimajohtokäytävän luontotyyppien pinta-alamenetyksistä sekä lajien elinympäristöjen kaventumisesta tai niiden luonnontilan heikentymisestä.

Tuulivoiman tuotantoalueella ja siellä tapahtuvilla toimenpiteillä ei katsota olevan vaikutuksia luontodirektiivin mukaisiin Suuripään Natura-alueen suojeluperusteisiin.

Toiminnan aikaiset vaikutukset

Rakentamisen aikana syntyneet vaikutukset luontotyypeihin ja kasvillisuuteen jatkuvat suureksi osaksi myös toiminnan aikana, sillä kasvillisuus sähkönsiirtolinjalla joudutaan pitämään matalana. Myös pylväiden lähiympäristöön syntyneet rakentamisen vaikutukset säilyvät suureksi osaksi toiminnan ajan. Rakentamisen ja lisääntyvät liikkumisen vuoksi vieraslajit saattavat levitä alueelle. Tuulivoimaloiden ja voimajohdon toiminnan aikana vaikutuksia voi syntyä alueen lisääntyneestä ihmistoiminnasta.

Toiminnan lopettamisen aikaiset vaikutukset

Voimajohdon purkamisen kasvillisuusvaikutukset ovat hyvin samankaltaisia kuin uuden voimajohdon rakentamisesta aiheutuvat vaikutukset. Pylväitä ja voimajohtoa purkavien työkonien liikkuminen voi heikentää tai tuhota luontotyyppiä. Pylväiden perustusten purkaminen vaatii maanmuokkaustoimenpiteitä, joiden yhteydessä pylväiden ympäristön kasvillisuutta tuhoutuu, mutta vaikutus ei ole pysyvä, vaan luontotyytit voivat pikkuhiljaa palautua ennalleen. Voimajohdon purkamisen myötä mm. metsäisillä alueilla puusto sen sijaan pääsee kasvamaan ja maasto voi kehittyä kohti luonnontilaisen kaltaista metsää.

Linnusto

11.9.2024

LAPELY/3489/2022
JULKINEN VERSIO

Arvioinnin mukaan tuulivoimalat ja niiden sähkönsiirtojärjestelmät vaikuttavat linnustoon sekä rakentamisen, että tuotannon aikana. Vaikutukset voivat olla joko suoria (törmäykset tuulivoimaloihin ja sähkösiirtolinjoihin) tai epäsuoria (häirintä, estevaikutus, muutokset pesimis- ja elinympäristöihin). Vaikutukset voivat olla myös kasautuvia eli kertyviä, millä tarkoitetaan yksittäin tarkasteltuna usein merkityksettömiä muutoksia, jotka yhdessä ja erityisesti ajan mittaan summautuessaan voivat olla merkittäviä. Vaikutukset voivat lisäksi kasautua useampien toimintojen, hankkeiden tai suunnitelmien seurauksena. Vaikutukset voivat olla kestoaltaan lyhytaikaisia tai pitkäkestoisia, palautuvia tai pysyviä.

EU:n lintudirektiivin mukaisten Natura-alueen suojeluperustelintulajien kohdalla tuotantoalueen vaikutuksia on arvioitu tuulivoimaloiden meluvaikutuksen aiheuttaman häiriön kautta. Lisäksi vaikutusetäisyyksiä linnustoon on arvioitu hyödyntämällä uusimman kirjallisuusselvitysten ja muiden tieteellisten julkaisujen ja raporttien esittämiä arvioita tuulivoimapuistojen vaikutusetäisyyksistä eri linturyhmille. Tämän selvityksen mukaan tuulivoimapuiston vaikutusetäisyydet ovat pöllöille 5000 m, päiväpetolinnuille, vesilinnuille, kahlaajille ja varpuslinnuille 500 m, kuitenkin maakotkalle ja muuttohaukalle 2 km pesästä, sääkselle 1 km pesästä, metsolle ja teerelle 1 km soitimesta.

Epävarmuustekijät

Natura-arvioinnin mukaan keskeisimmät epävarmuustekijät liittyvät käytettävissä olevan aineiston ajantasaisuuteen ja maastoinventointien kattavuuteen. Tiedot suojeluperusteena olevien luontotyyppien esiintymistä koko Natura-alueella perustuvat Natura-tietolomakkeen tietoihin, Metsähallituksen vuosina 2002–2003 laatimiin biotooppikuvioihin sekä Metsähallituksen vuonna 2020 laatimaan Natura-alueen tila-arvioon (NATA). Koko Natura-aluetta koskevia pinta-alatietojen ajantasaisuutta ei tarkistettu Natura-arvioinnin yhteydessä maastokartoituksin, joten vertailuaineisto ei ole täysin ajantasainen. Arvioinnin mukaan keskeisintä on kuitenkin olemassa olevan voimajohtokäytävän luontotyytit ja kasvillisuus (putkilokasvit), joka inventoitiin maastossa kesän 2023 aikana. Voimajohdon alla Natura-alueella esiintyviä lettosoitteja ei pystytty kuitenkaan kauttaaltaan inventoimaan perusteellisesti, sillä suovedenpinta oli niin korkealla, että rimmissä kulkeminen ei ollut kaikkialla turvallista. On mahdollista, että yksittäisiä arvokkaita lajeja jäi havaitsematta maastossa. Koska voimajohtokäytävän lettojen samallajistoa ei inventoitu maastossa yksityiskohtaisesti, letoilla mahdollisesti esiintyvään, Natura-alueen suojeluperusteisiin kuuluvaan kiiltosirppisammaleeseen kohdistuvien vaikutusten arviointiin jää epävarmuutta.

Tässä arvioinnissa käytettiin yhtenä tuulivoiman tuotantoalueen vaikutusarvion perusteena melua. Arvioinnin mukaan toistaiseksi tuulivoimaloiden melun vaikutuksista lintuihin on kuitenkin vain vähän tietoa, joten tässä selvityksessä käytettyyn 40 dB rajaun tulee suhtautua pienin varauksin. Todennäköisesti tuulivoimaloista aiheutuu eniten haittaa suurikokoisille, häiriöherkille ja vähälukuisille lajeille (esim. päiväpetolinnut; pöllöt, kanalinnut, kurki) kuin

11.9.2024

LAPELY/3489/2022
JULKINEN VERSIO

pienikokoisille ja runsaille lajiryhmille (esim. kahlaajat ja varpuslinnut. Oletettavasti häiriötä voi aiheutua soidintaville lajeille, kuten metsolle ja teerelle. Suuripään Natura -alueella ei ole tehty kanalintujen soidinpaikkakartoituksia, joten Vitsakankaan tuulivoimapuiston mahdollisia vaikutuksia kanalintuihin ei voitu arvioida tarkemmin.

Tässä selvityksessä arvioitiin pääasiassa vaikutuksia Suuripään pesimälinnustoon sekä vaikutuksia kurkien syysmuuttoaikaiseen käyttäytymiseen, lähinnä yöpymiseen Suuripään Natura -alueella. Suuripään Natura-alueella voi kuitenkin olla myös merkitystä syysmuuttoaikaisena kerääntymäalueena ja myös kevätmuuttoaikaisena kerääntymäalueena. Toistaiseksi tällaista aineistoa sijaintitietoineen ei ole käytettävissä Natura-arviointia varten.

Tässä selvityksessä arvioitiin pääasiassa vaikutuksia Suuripään pesimälinnustoon sekä Suuripään Natura -alueella on tehty viimeksi tarkempia pesimäaikaisia lintulaskentoja linjalaskentamenetelmällä vuosin 2018 ja 2021 Metsähallituksen toimesta, ja viimeksi pienessä mittakaavassa hankkeen toimesta vuonna 2023. Kaikki nämä laskennat on toteutettu yhden käyntikerran linjalaskenta -menetelmällä, jossa lintujen reviirejä ei paikanneta tarkkaan kartoille. Näin ollen lintujen sijaintitiedot ovat osin puutteelliset tarkkojen vaikutusarvioiden tekemiselle. Uudet laskentatiedot kuitenkin paljastivat, että jotkut Suuripään Natura -alueen tietolomakkeen lajitiedot olivat jo vanhentuneet. Esimerkiksi uudet laskentatiedot paljastivat monien kahlaajalintulajien joko vähentyneen merkittävästi tai jopa oletettavasti kadonneet alueelta. Lintutietojen ajantasaisuus onkin erittäin tärkeää, kun tehdään vaikutusarvioita. Ilman Natura -tietolomakkeella esitettyjen parimäärätietojen ajantasaisuuden arviointia ja tämän hetkisten parimäärien uudelleenarviointia, olisivat vaikutusarviot voineet olla virheellisiä. Siksi Natura-arvioinnissa tehtiin Natura-alueen suojeluperustelintulajeille uudet parimääräarviot.

Vaikutusten merkittävyyden ja Natura-alueen koskemattomuuden arviointitapa

Natura-arvioinnissa viitataan Euroopan komission tulkintaohjeeseen Natura-arvioinnin suorittamisen tueksi (Euroopan komissio, 2021). Arvioinnissa on todettu, että komission mukaan vaikutusten merkittävyys on määritettävä suhteessa hankkeen kohteena olevan suojeltavan alueen erityispiirteisiin ja luonnonolosuhteisiin ottaen erityisesti huomioon suojelutavoitteet. Arviointi on todettu laaditun varovaisuusperiaatteen mukaisesti.

Natura-arvioinnissa tunnistetaan ensin mahdolliset vaikutusketjut eli ne toiminnot, joista voi mahdollisesti aiheutua vaikutuksia Natura-alueen suojeluperusteille. Nämä vaikutusketjut huomioiden suoritetaan vaikutusten arviointi kuhunkin suojeluperusteeseen ja Natura-alueen koskemattomuuteen. Mikäli haitallisten vaikutusten mahdollisuutta ei voida poissulkea, vaikutuksia on lievennettävä ja arviointi suoritetaan suojeluperusteittain uudelleen lieventämistoimenpiteet huomioiden niille vaikutusketjuille, joille se on tarpeen.

Hankkeesta aiheutuvat vaikutukset ovat suojeluperustetta heikentäviä, jos ne vaikuttavat suojeluperusteen (luontotyyppin tai lajin) suotuisaan suojelutasoon

11.9.2024

LAPELY/3489/2022
JULKINEN VERSIO

kielteisesti. Arvioinnissa on huomioitu muutoksen voimakkuus, vaikutuksen laaja-alaisuus ja suojeluperusteen herkkyyt vaikutuksille.

Tässä arvioinnissa on määritetty voimajohdon rakentamisen myötä vahingoittuvien, suojeluperusteena olevien luontotyyppien pinta-alat ja laskettu niiden prosenttiosuudet vastaavien luontotyyppien pinta-alasta koko Natura-alueella. Suojeluperusteena olevien kasvilajien osalta on määritetty vaikutusalueella sijaitsevan, lajille soveltuvan kasvupaikan pinta-ala ja prosentuaalinen osuus koko Natura-alueella sijaitsevasta pinta-alasta. Lisäksi on arvioitu vaikutusalueelta vaurioituvan esiintymän laajuus tai yksilömäärä ja verrattu sitä suhteessa lajin populaatioon paikallisesti ja/tai alueellisesti.

Lintujen kohdalla lajiesiintymien suuruutta ja merkittävyyttä on arvioitu sekä olemassa olevien että hankkeessa kerättyjen ja arvioitujen sijainti- ja määrätietojen perusteella. Lajiesiintymän merkittävyyteen vaikuttaa erityisesti lajin populaatiokoko kohdealueella, esiintymän tila ja lajin määrä suhteessa muihin lajin esiintymiin. Vaikutusten merkittävyyden arvioinnissa on käytetty hyväksi seuraavia aineistoja: Natura-alueelle ulottuvan sähkösiirtolinjan pinta-ala suhteessa koko Suuripään alueen pinta-alaan, uusin tietämys Suuripään Natura -alueella pesivien lintujen parimääristä ja sijanista, tehtyjen melumallinnusten tulokset sekä tutkimustulokset tuulivoimapuiston vaikutusetäisyyksistä eri linturyhmille ja muu alan tieteellinen kirjallisuus.

Natura-arvioinnissa vaikutusten merkittävyyden arvioinnissa on käytetty moniluokkaista luokittelua kohteen herkkyyden ja muutosten suuruusluokan perusteella. Vaikutusten kesto ja pysyvyys on otettu huomioon vaikutusten merkittävyyden arvioinnissa. Vaikutuksen merkittävyys arvioitiin erittäin kielteiseksi, mikäli se kohdistui lajiin, jonka herkkyyt on erittäin suuri ja jota pesii Suuripään Natura -alueella vain 1–2 paria. Vaikutus arvioitiin suureksi kielteiseksi, mikäli se kohdistui lajiin, joita pesii Suuripään alueella 3–4 paria. Kurkien osalta arvioinnissa otettiin huomioon myös yöpymispaikkojen sijainti.

Tiivistelmä Natura-arvioinnissa todetuista vaikutuksista Suuripään Natura-alueen suojeluperusteisiin

Luontodirektiivin liitteen I luontotyypit

Tuulivoimalan tuotantoalueen rakentamisesta, käytöstä tai toiminnan lopettamisesta ei arvioinnin mukaan kohdistu vaikutuksia Suuripään Natura-alueen suojeluperusteina oleviin luontotyyppeihin. Hankkeesta aiheutuvat kasvillisuusvaikutukset liittyvät Natura-aluetta halkovan, olemassa olevan voimajohtolinjan uudistamiseen. Sähkönsiirtovaihtoehdossa SVE2 olemassa oleva voimajohto puretaan ja tilalle rakennettaisiin uusi voimajohto. Natura-alueeseen sisältyvästä voimajohtokäytävästä suurin osa on avosuota, jonka luontotyyppi ovat luonnontilaisia ja edustavia nykyisten pylväspaikkojen välittömiä lähiympäristöjä lukuun ottamatta. Voimajohdon uudistamiseen liittyvät rakennustoimenpiteet, kuten voimajohtoa paikalleen asentavien työkonien liikkuminen maastossa, voivat aiheuttaa herkän suoekosysteemin kulumista ja paikoittaista tuhoutumista, mikäli rakentaminen tapahtuisi sulan maan aikaan.

11.9.2024

LAPELY/3489/2022
JULKINEN VERSIO

Arvio SVE2:n toteuttamisesta aiheutuvista vaikutuksista suojeluperusteluontotyypeittäin:

Luontotyyppeihin **Humuspitoiset lammet ja järvet (3160)** ja **Luonnontilaiset jokireitit (3210), Keidassuot (7110)**: Suuripään Natura-alueella näihin luontotyyppeihin tai niiden vaikutusalueelle ei kohdistu sähkönsiirtolinjan saneeraukseen liittyvää välitöntä rakentamista eikä lampien ja jokien vedenlaadun arvioida heikentyvän. Luontotyyppien suotuisan suojelun tason ei näin ollen myöskään arvioida heikentyvän Natura-alueella hankkeen toteuttamisen seurauksena.

Letot (7230) Suuripään Natura-alueen suojeluperusteena oleviin lettoihin kohdistuu kielteisiä vaikutuksia ja suoraa laadullista heikentymistä voimajohdon SVE2 rakentamisen seurauksena. Mikäli rakentaminen ajoittuu sulan maan aikaan, vaikutukset arvioidaan kohtalaisiksi kielteisiksi, sillä pinta-alamenetykset ja -heikennykset kohdistuvat luonnontilaisiin ja edustaviin esiintymiin mutta heikentyvä pinta-ala on noin 1 % koko Natura-alueen lettojen kokonaispinta-alasta.

Aapasuot (7310) Suuripään Natura-alueen suojeluperusteena oleviin aapasoihin kohdistuu hankkeen SVE2 toteuttamisesta kielteisiä vaikutuksia ja suoraa laadullista heikentymistä. Mikäli rakentaminen ajoittuu sulan maan aikaan, vaikutukset arvioidaan kohtalaisiksi kielteisiksi, sillä pinta-alamenetykset ja -heikennykset kohdistuvat luonnontilaisiin ja edustaviin esiintymiin, mutta heikentyvä pinta-ala on noin 1 % koko Natura-alueen aapasoiden kokonaispinta-alasta.

Puustoiset suot (91D0) Kesällä 2023 maastossa voimajohtokäytävällä suoritettun luontotyyppi-inventoinnin perusteella voimajohtokäytävällä, SVE2 vaikutusalueella, oleva puustoisten soiden pinta-ala on noin 1 hehtaari, joka on 0,18 % puustoisten soiden kokonaispinta-alasta Natura-alueella. Näin ollen aineistojen perusteella voimajohdon rakentamisesta vaihtoehdon SVE2 mukaisesti arvioidaan kohdistuvan korkeintaan vähäisiä kielteisiä vaikutuksia Natura-alueen suojeluperusteena oleviin puustoihin soihin, joiden pinta-alasta arvioidaan heikentyvän 0,09–0,18 %.

Luonnonmetsät (9010) Voimajohdon alapuolisia metsiä on säännöllisesti raivattu, joten varsinaisella johtokäytävällä ei ole Boreaalista luonnonmetsää, mutta sitä esiintyy kahdessa paikassa voimajohtokäytävän välittömässä läheisyydessä. Rakentaminen voidaan suunnitella niin, ettei näille kuvioille synny nykytilasta poikkeavia vaikutuksia, eikä voimajohdon saneerauksella SVE2 siten arvioida oleva kielteisiä vaikutuksia Boreaaliselle luonnonmetsälle.

Lehdot (9050) Kaikki Natura-alueen lehtokuviot sijaitsevat voimajohdon saneerauksen vaikutusalueen ulkopuolella, eikä ei näin ollen arvioida kohdistuvan vaikutuksia hankkeen toteuttamisesta.

Metsäluhdet (9080) Kaikki Natura-alueen metsäluhtakuviot sijaitsevat voimajohdon saneerauksen vaikutusalueen ulkopuolella, eikä ei näin ollen arvioida kohdistuvan vaikutuksia hankkeen toteuttamisesta.

11.9.2024

LAPELY/3489/2022
JULKINEN VERSIO

Yhteenvedona arvioinnissa todetaan, että sähkönsiirtolinjavaihtoehdon SVE2 rakentamisen seurauksena sähkönsiirtolinjalla esiintyvien suojeluperusteluontotyyppien luontotyypeistä Lettojen (7230), Aapasoiden (7310), Luonnonmetsien (9010) ja Puustosiin soiden (91D0) heikkenevät pinta-alat ovat hyvin pieniä (< 1 % koko Natura-alueen pinta-aloista). Suoluontotyyppeihin sen sijaan voi kohdistua suoraa laadullista heikentymistä. Vaikutukset kohdistuvat samalla kyseisten luontotyyppien tunnusomaiseen lajistoon. Lettojen kohdalla vähäisetkin pinta-alaheikennykset voivat johtaa useiden lajien populaatioiden pienentymiseen, sillä ravinteisten lettojen lajisto on monimuotoista ja rakentamisen seurauksena saattaa näin ollen tuhoutua uhanalaista lajistoa.

Todennäköisesti Natura-alueella sähkönsiirtolinjan (SVE2) purkamis- ja rakentamistoimenpiteiden ainoa mahdollinen toteuttamisajankohta on talvi, jolloin jää- ja lumipeite suojaavat kasvillisuutta ja vaikutukset lievenevät.

Tuulivoimahankealueen ulkopuolisista rakennushankkeista ei aiheudu yhteisvaikutuksia, sillä tuulivoimaloiden ja sähkönsiirtoreittien rakentamisen kasvillisuusvaikutukset ovat pääosin paikallisia ja rajoittuvat alueelle, jossa rakennustoimenpiteitä suoritetaan.

Luontodirektiivin liitteen II lajit

salassa pidettävää lajitietoa poistettu

Lapinleikki Natura-tietolomakkeen perusteella lapinleikin populaatiokooksi Natura-alueella arvioidaan 3–10 kooltaan 1x1 km kokoista ruutua. Lajitietokeskuksen havaintotietojen ja voimajohtokäytävän maastoinventoinnin perusteella lapinleikkiä ei esiinny Natura-aluetta halkovalla voimajohtokäytävällä. Hankkeesta ei arvioida aiheutuvan vaikutuksia lapinleikin populaatioon Natura-alueella eikä lajin suotuisan suojelun tason arvioida heikentyvän.

Kiiltosirppisammal Natura-tietolomakkeen perusteella kiiltosirppisammalen populaatiokooksi Natura-alueella arvioidaan 7–10 m². Olemassa olevien aiempien tietojen perusteella kiiltosirppisammalta ei tiedetä esiintyvän Natura-aluetta halkovalla voimajohtokäytävällä. Lettosoiden sammallajistoa ei inventoitu kauttaaltaan perusteellisesti voimajohtokäytävän maastoinventoinneissa, joten lajin esiintymisestä voimajohtokäytävän kaikilla rimpiletoilla ei ole varmuutta. Kiiltosirppisammaleeseen kohdistuvaa merkittävää heikennystä SVE2:n toteuttamisen seurauksena ei näin ollen pystytä poissulkemaan. Suomessa muun muassa soiden ojitus ja erilaiset rakentamistoimet ovat monin paikoin tuhonneet kiiltosirppisammalen esiintymiä, ja osa suojelluistakin esiintymistä on pieniä ja vaarassa hävitä. Siksi lajin pienienkin esiintymien tuhoaminen olisi haitallista lajin suotuisan suojelun tason kannalta Suomessa.

11.9.2024

LAPELY/3489/2022
JULKINEN VERSIO

Isonuijasammal Metsähallituksen vuonna 2020 laatimassa Natura-alueen tila-arvioissa (NATA) todetaan, että Suuripään Natura-alueen suojeluperusteena olevaa isonuijasammalta ei ole löydetty 1970-luvun jälkeen. Kesällä 2023 voimajohtokäytävällä suoritettussa kasvillisuusinventoinnissa ei tehty havaintoja isonuijasammalesta, mutta lettosoiden lajistoa ei tuolloin inventoitu koko matkalta perusteellisesti. Lajin esiintymisestä voimajohtokäytävän kaikilla rimpiletoilla ei siten ole varmuutta. Isonuijasammaleeseen kohdistuvaa merkittävää heikennystä SVE2:n toteuttamisen seurauksena ei näin ollen pystytä poissulkemaan. Lajin esiintyminen voimajohtokäytävällä on mahdollista mutta hyvin epätodennäköistä.

Lintudirektiivin liitteen I lajit ja alueella säännöllisesti esiintyvät muuttolinnut

Kuikka Arvion mukaan Natura-alueella pesii kaksi kuikkaparia (Natura-tietolomake: 1 pesivä pari), molemmat alueen eteläosan pienillä järvillä. Pesimäalueet sijaitsevat noin kolmen kilometrin etäisyydellä lähimmistä tuulivoimaloista. Lajin herkkyys arvioitiin erittäin suureksi lajin hitaan lisääntymiskyvyn, pitkäikäisyyden, suurikokoisuuden ja Suuripään Natura -alueen pienen populaatiokoon vuoksi. Lajin yksilöitä voi törmätä ravinnonhankintalennoilla (Suuripäältä Kemijoelle) sähkönsiirtolinjoihin, nostaten näin lajin kuolleisuutta. Tällä voi olla paikallistason merkitystä Suuripään Natura-alueen pienelle populaatiolle. Vaikutusten merkittävyys arvioitiin kohtalaisen kielteiseksi vaihtoehdossa SVE3. Lajin mahdollisia törmäyksiä sähkönsiirtolinjoihin voidaan vähentää asentamalla ilmajohtoihin esim. merkkipalloja.

Vesilinnuista **mustakurkku-uikon, jouhisorsan, tukkasotkan ja uivelon** parimäärät vaihtelevat arvioinnin mukaan kahdesta viiteen (Natura-tietolomakkeen perusteella kahdesta kymmeneen) ja pesät sijaitsevat Natura-alueen pienillä järvillä. Pesimäalueet eivät sijaitse tuulivoimaloiden tai sähkönsiirtolinjojen arvioituilla vaikutusalueilla. Metsästettävien lajien kohdalla hankkeen myötä parantuvat tieolosuhteet voivat lisätä Suuripään Natura alueen virkistyskäyttöä, mm. metsästystä. Lajien herkkyys arvioitiin vähäiseksi ja vaikutusten merkittävyys arvioitiin eri vaihtoehdoissa neutraaliksi tai vähäisen kielteiseksi lajista riippuen.

Laulujoutsen Arvioinnin perusteella nykyinen parimäärä arvio on kolme (Natura-tietolomake: kaksi), joista kaksi pesii alueen eteläosan pienillä järvillä ja yksi Jouttijärvellä. Kaikki pesät sijaitsevat tuulivoimaloiden vaikutusalueiden ulkopuolella. Lajin herkkyys on arvioitu kohtalaiseksi lajin suurikokoisuuden ja Suuripään Natura -alueen pienen populaatiokoon vuoksi. Suurikokoisena lajina törmäysmahdollisuus sähkönsiirtolinjoihin on mahdollista erityisesti vaihtoehdossa SVE3 lintujen siirtyessä Kemijoelta tai Tervolan pelloilta Suuripään suoalueille. Vaikutusten merkittävyys arvioitiin vähäisen kielteiseksi. Lajin mahdollisia törmäyksiä sähkönsiirtolinjoihin voidaan vähentää laittamalla sähköjohtoihin merkkipalloja tai muita vastaavia merkkejä.

11.9.2024

LAPELY/3489/2022
JULKINEN VERSIO

Metsähanhi Laji on taantunut ja arvioinnin mukaan nykyinen pesimäpariarvio Natura-alueella on kaksi (Natura-tietolomake: 10). Lajin herkkyys arvioitiin erittäin suureksi lajin arkuuden, suurikokoisuuden ja Suuripään Natura -alueen pienen populaatiokoon vuoksi. Suurikokoisena lajina törmäysmahdollisuus sähkönsiirtolinjoihin on mahdollista kaikissa sähkönsiirtovaihtoehtoissa hanhien siirtyessä ruokailupelloilta Natura-alueen yöpymispaikoille. Hankkeen myötä parantuvat tieolosuhteet voivat lisätä Suuripään Natura alueen virkistyskäyttöä, mm. metsästystä. Vaikutusten merkittävyys arvioitiin merkitykseltään kohtalaisen kielteiseksi. Lajin mahdollisia törmäyksiä sähkönsiirtolinjoihin voidaan vähentää laittamalla sähköjohtoihin merkkipalloja tai muita vastaavia merkkejä.

Sinisuoehaukka, tuulihaukka ja nuolihaukka. Nykyinen parimäärä arvio sinisuoehaukalle on kolme (Natura-tietolomake 1), ja kannan suuruus vaihtelee osittain myyräkantojen mukaan. Tuulihaukan ja nuolihaukan nykyisen pesimäkannan suuruus ei tiedossa (Natura-tietolomake kaksi ja viisi). Minkään näistä haukkalajeista ei tiedetä pesivän voimaloiden tai sähkönsiirtolinjojen vaikutusalueella. Lajien herkkyys arvioitiin vähäiseksi ja vaikutukset neutraaleiksi.

salassa pidettävää lajitietoa poistettu
salassa pidettävää lajitietoa poistettu

Pyyn parimääräarvio arvioinnin mukaan Natura-alueella on 30-40 (Natura-tietolomake: 12-23). Pyyhavaintoja ei ole tehty tuotantoalueen vaikutusalueella. Lajin herkkyys arvioitiin vähäiseksi. Tuulivoimarakentamisella voi kuitenkin olla vähäisiä kielteisiä vaikutuksia paikalliseen pyyppopulaatioon.

Teeren parimääräarvio Natura-alueella on sekä arvioinnin, että Natura-tietolomakkeen mukaan 30-40. Lajilta on Natura-alueelta yksi soidinpaikkahavainto, joka on soidinpaikoille arvioidun voimala-alueen vaikutusalueen ulkopuolella. Lajin herkkyys arvioitiin vähäiseksi. Lajin herkkyys arvioitiin vähäiseksi, koska laji ei ole niin soidinpaikkauskollinen. Tuulivoimarakentamisella voi kuitenkin olla vähäisiä kielteisiä vaikutuksia paikalliseen teeripopulaatioon. Sähkönsiirtovaihtolinjoilla häiriövaikutukset ovat neutraalit, mikäli rakentaminen toteutetaan soidinajan ulkopuolella.

Metso Natura-tietolomakkeen parimäärä on 10. Arvioinnissa ei ole annettu metsolle kanta-arvioita. Metsohavaintoja ei ole kirjattu tuotantoalueen meluvaikutusalueelta, eikä Natura-alueelta ole tietoja soidinpaikoista. Arvioitujen mahdollisten soidinpaikkojen etäisyydet tuotantoalueesta ovat suurempia kuin lajin yli viiden kukon soitimille esitetty yhden kilometrin varoetäisyys. Metsohavaintoja ei ole tehty voimaloiden >40 dB meluvyöhykkeellä tai lähellä sähkönsiirtolinjaa (SVE2). Lajin herkkyys arvioitiin suureksi lajin suurikokoisuuden, soidinkäyttäytymisen ja soidinpaikkauskollisuuden vuoksi. Tuulivoima-alueella on havaittu runsaasti metsoja, joten voimaloiden rakentamisella voi olla kohtalaisia kielteisiä vaikutuksia paikalliseen metsopopulaatioon. Sähkönsiirtovaihtolinjoilla häiriövaikutukset ovat neutraalit, mikäli rakentaminen toteutetaan soidinajan ulkopuolella.

11.9.2024

LAPELY/3489/2022
JULKINEN VERSIO

Kurki Arvioinnin mukaan nykyinen pesimäkanta arvio on 15 paria (Natura-tietolomakkeella 14-19) ja kurjet asuvat hajallaan Natura-alueen suoalueilla. Arviolta kaksi Suuripään Natura -alueen pesivistä kurkipareista pesii voimala-alueen kurjille arvioidulla vaikutusalueella. Suuripään Natura -alueella sijaitsee kaksi tärkeää syysmuuttoaikaista kurkien yöpymispaikkaa. Tervolan pelloilla päivisin ruokailevien kurkien iltalentö suuntautuu Suuripään pohjoisosaan Pajarinsaarten pohjoispuolella olevalle rimmikolle, missä on laskettu kerralla n. 1500 kurkea. Toinen Tervolan pelloilla ruokailevien kurkien yöpymispaikka sijaitsee Porttiaavalla, aivan voimalinjan alla ja sieltä on laskettu kerralla n. 600 yksilöä. Suuripään alueelle yöpymään lentävät kurjet käyttävät lentoreittiä, joka kulkee kutakuinkin Tervolan keskustan pohjoispuolella olevilta pelloilta eteläkaakkoon melko suoraan yöpymispaikkaan, uuden Lehmikumpu-Tervola sähkönsiirtolinjan yli (SVE0, SVE0+, SVE2). Porttiaavalle yöpymään tulevat kurjet lentävät suurpiirteisesti Lahdenperän -Kantolanrannan pelloilta eteläkaakkoon suoraan Porttiaavalle. Kurkien lentokorkeuden havaittiin kurkiselvityksessä pysyvän iltalennolla 30 ja 100 metrin välillä. Tavallisimmin korkeus oli kutakuinkin 60 metriä. Sähkönsiirtolinjan (SVE2) läheisyydessä sijaitsee kaksi tärkeää kurkien syysmuuttoaikaista yöpymispaikkaa. Porttiaavan yöpymispaikka sijaitsee sähkönsiirtolinjan välittömässä läheisyydessä, jopa sen alla. Porttiaavalla yöpyvät kurjet joutuvat ylittämään suunnitellun uuden SVE3 sähkönsiirtolinjan. Kurkien syysmuuttoaikainen yöpymispaikka Porttiaavalla sijoittuu kokonaisuudessaan voimaloiden 5000 metrin vaikutusalueille. Suuripään yöpymispaikka sijoittuu aivan vaikutusalueiden itäreunaan. Suurin osa Tervolan peltojen kurjista (80 %) käyttää lentoreittiä, mikä ei ylitä voimala-aluetta. 20 % kurjista ylittää päivittäisillä lennoilla voimala-alueen ja sähkönsiirtolinjavaihtoehdon SVE3.

Kurjen herkkyys arvioitiin suureksi lajin hitaan lisääntymiskyvyn, pitkäikäisyyden ja suurikokoisuuden vuoksi. Koska valtaosa Tervolan peltojen kurjista joutuu ylittämään SVE0, SVE0+ ja SVE2 sähkönsiirtolinjavaihtoehdon syksyisillä yöpymislennoillaan, arvioitiin näillä vaihtoehdoilla olevan kohtalainen kielteinen merkittävyys. Koska SVE3 sähkönsiirtolinjan joutuu vastaavasti ylittämään pienempi osa Tervolan peltojen kurjista, arvioitiin tällä vaihtoehdolla olevan vähäinen kielteinen merkittävyys. Vaikutusten merkittävyys vaihtoehdoissa VE1 ja VE2 arvioitiin vähäiseksi kielteiseksi törmäysriskin vuoksi.

Kahlaajat **kapustarinta, jänkäsirriäinen, suokukko, jänkäkurppa, mustaviklo, punajalkaviklo, liro, vesipääsky** pesivät Natura-alueen suurilla suoalueilla. Useimpien lajien kannan arvioidaan taantuneen voimakkaasti Natura-tietolomakkeen kanta-arvion ja Natura-arvioinnin väliseille. Näiden lajin herkkyys arvioitiin vähäiseksi. Vaikutusten merkittävyys arvioitiin eri vaihtoehdoissa neutraaliksi.

Pikkulokin, naurulokin ja kalatiiran pesiminen Natura-alueella on Natura-arvioinnin mukaan epävarmaa. Naurulokin pesimäkanta on Natura-tietolomakkeella 20 paria, joten tämä laji on taantunut voimakkaasti. Näiden lajin herkkyys arvioitiin vähäiseksi. Vaikutusten merkittävyys arvioitiin eri vaihtoehdoissa neutraaliksi.

11.9.2024

LAPELY/3489/2022
JULKINEN VERSIO

Suopöllön parimääräarvio Natura-alueella on arvioinnin mukaan 2-8 (Natura-tietolomake: 10). Natura-alueen suopöllöhavainnot on tehty pöllölinnuille ilmoittaman 5000 metrin vaikutusvyöhykkeen sisäpuolella. Suopöllöhavaintoja ei ole tehty voimaloiden >40 dB meluvyöhykkeellä eikä sähkönsiirtolinjan (SVE2) alueella. Lajin herkkyys arvioitiin kohtalaiseksi lajin saalistuskäyttäytymisen vuoksi (saalistaa kuulon avulla) ja Suuripään Natura -alueen pienen populaatiokoon vuoksi. Vaikutusten merkittävyys arvioitiin kuitenkin vähäiseksi kielteiseksi.

Hiiripöllön parimääräarvio Natura-alueella on arvioinnin mukaan 0–3 (Natura-tietolomake: 5 paria). Hiiripöllön vanhat pesimähavainnot on tehty 5000 metrin vaikutusvyöhykkeen sisäpuolella, mutta yhtään lajihavaintoa ei ole kirjattu voimaloiden >40 dB meluvyöhykkeellä eikä sähkönsiirtolinjan (SVE2) alueella. Lajin herkkyys arvioitiin kohtalaiseksi lajin saalistuskäyttäytymisen vuoksi (saalistaa kuulon avulla) ja Suuripään Natura -alueen pienen populaatiokoon vuoksi. Vaikutusten merkittävyys arvioitiin kuitenkin vähäiseksi kielteiseksi.

Palokärjen ja pohjantikan nykyiset parimääräarviot Natura-alueella ovat 5-8. Lajien herkkyys arvioitiin vähäiseksi. Vaikutusten merkittävyys arvioitiin eri vaihtoehtoissa neutraaliksi.

Keltavästäräkin nykyinen parimäärä arvio Natura-alueella on n. 150–250 paria. Lajin herkkyys arvioitiin vähäiseksi. Koska uusien sähkönsiirtolinjojen avaus muuttaa maastoa avoimemmaksi, arvioitiin keltavästäräkin avomaiden lintulajina hyötyvän näistä toimenpiteistä. Näin ollen kaikilla sähkölinjavaihtoehtoilla arvioitiin olevan vähäinen myönteinen merkittävyys.

Pohjansirkun nykyinen parimäärä arvio Natura-alueella on n. 100–150 paria. Lajin herkkyys arvioitiin vähäiseksi. Vaikutusten merkittävyys arvioitiin eri vaihtoehtoissa neutraaliksi.

Hankkeen vaikutuksia on arvioitu myös joihinkin lintulajeihin, jotka eivät ole Suuripään Natura-alueen suojeluperustelajeja.

Yhteenvetona linnustovaikutuksista Natura-arvioinnissa todetaan seuraavaa:

Tuotantoaluevaihtoehdossa VE1 yhteensä 174 ha Natura-alueesta (4,07 % Natura -alueen kokonaispinta-alasta) sijoittuu >40 dBn melualueelle. Vaihtoehdossa VE2 yli 40 desibelin vaikutusalue ei ulotu lainkaan Natura -alueelle. Melulle ei ole määritelty raja-arvoja linnuston osalta. Lintujen kuuloalue on hyvin lajikohtainen eivätkä vaikutukset ole samanlaisia kaikille lajeille. Tutkimusten perusteella linnustossa on havaittu samankaltaista välttelyvaikutusta kuten nisäkkäillä johtuen todennäköisesti melun aiheuttamasta häiriöstä, mikä saattaa vaikuttaa vaarojen kuulemiseen.

Tuotantoaluevaihtoehdoilla VE1 ja VE2 on kohtalaisen kielteisiä vaikutuksia Suuripään metsähänhille, uhanalaiselle lajille **salassa pidettävä laji**, uhanalaiselle lajille **salassa pidettävä laji** ja metsoille. Pöllöille ja kurjelle vaikutukset ovat vähäisiä kielteisiä ja kuikalle vaikutuksia ei aiheudu. Sekä VE1 että VE2 vaihtoehdoilla on vähäisiä kielteisiä vaikutuksia Suuripään vesilinnuille ja pyylle. Suuripään Natura-alueen linnuston kannalta voimaloiden

11.9.2024

LAPELY/3489/2022
JULKINEN VERSIO

sijoitusvaihtoehto VE2 on parempi, koska vaihtoehdossa tuulivoimalat sijaitsevat etäämmällä Suuripään Natura-alueesta ja siten esimerkiksi meluvaikutukset ovat vähäisempiä kuin vaihtoehdossa VE1. Vaihtoehdossa VE2 tuulivoimalat sijaitsevat kauempana Natura-alueesta, eikä esimerkiksi >40 dB meluvyöhykealue ulotu lainkaan Natura -alueelle.

Sähkönsiirtovaihtoehtolinjaukset SVE1 ja SVE3 eivät sijoitu Natura-alueelle, kun taas SVE0, SVE0+ ja SVE2 linjaus kulkee 6,7 kilometrin verran Natura-alueella. **salassa pidettävää lajitietoa poistettu** Kohtalaisen kielteisiä vaikutuksia on metsolle (mahdollinen soidinpaikka linjan lähellä) ja vähäisen kielteisiä vaikutuksia teerelle (soidinpaikka linjan lähellä) ja kurjelle (yöpymispaikka linjan alla) mikäli SVE2 uudistamistyöt Suuripään Natura -alueella tehdään ko. lajien soidin- ja/tai pesimäaikana. Muuten vaikutukset ovat neutraalit, **salassa pidettävää lajitietoa poistettu**. Sähkönsiirtoreitillä SVE0 ja SVE0+ on kohtalaisen kielteisiä vaikutuksia Tervolan kurkien syysaikaisiin yöpymislentoihin johto-osuudella Lehmikumpu-Tervola.

Kaikki uudet sähkönsiirtoreitit hyödyntävät avoimia ympäristöjä suosivaan keltavästaräkkiä, eli näillä on vähäisiä myönteisiä vaikutuksia. Pohjoiseen menevistä sähkönsiirtoreittivaihtoehdoista SVE3 on Suuripään Natura-alueen linnuston kannalta parempi, sillä se sijoittuu kokonaan Natura-alueen ulkopuolelle ja tarpeeksi kauas Natura-alueesta.

Sähkönsiirtoreitillä SVE3 on kohtalaisen kielteisiä vaikutuksia kuikalle ja metsähanhelle sekä vähäisiä kielteisiä vaikutuksia kurjelle.

Mikäli hanke etenee toteutukseen, on hyvä järjestää vaikutusten seuranta hyödyntäen ns. BACI (Before-After-Control-Impact) koeasetelmaa.

Yhteisvaikutukset

Suuripään Natura -alueeseen rajoittuu malminetsintälupahakemus, jolla voi olla yhteisvaikutuksia Vitsakankaan tuulivoimapuisto -hankkeen kanssa Natura -alueen lounaisosien (Akkunusjärven-Jänkäjärven-Kuralampien) linnustoon kasvavan liikenteen ja melun vaikutuksista.

Lisäksi vaikutusalueella (25 km sisällä) on vireillä 12 tuulivoimahanketta, ja esimerkiksi Varevaarassa (n. 12 km etäisyydellä) on toimiva tuulivoimapuisto. Kaikkien tuulivoimahankkeiden toteutuminen kaventaa muuttolintujen käyttämiä väyliä tuulivoimala-alueiden välillä. Kemijokivarsi on yksi lintujen päämuuttoväylistä Lapissa, ja Suuripää on merkittävä syysmuuttoaikainen yöpymisalue kurjilla. Tuulivoimahankkeilla voi olla vaikutuksia Tervolan syysmuutto aikaisten kurkien käyttäytymiseen ja esiintymiseen Suuripään Natura -alueella.

Lieventämistoimet

Lieventämistoimia on käsitelty osittain suojeluperustekohtaisessa tarkastelussa.

11.9.2024

LAPELY/3489/2022
JULKINEN VERSIO

Voimajohdon purkaminen ja rakentaminen talvella sekä uusien pylväiden sijoittaminen nykyisille pylväspaikoille lieventää luontotyyppeihin ja kasvilajeihin kohdistuvia vaikutuksia merkittävästi, sillä lumi ja jääpeite suojaavat lettoja ja niiden lajistoa, ja lisäksi olemassa olevien pylväspaikkojen hyödyntäminen vähentää maanmuokkaustoimenpiteiden tarvetta huomattavasti. Vaikutuksia voidaan lieventää toteuttamalla lisäselvitys kiiltosirppisammalen esiintymisestä sähkönsiirtolinjalla niillä paikoilla, joilla maata mahdollisesti on tarpeen käsitellä.

Eniten haitallisia vaikutuksia tuulivoimalahankkeesta aiheutuu kanalinnuille sekä häiriöherkille petolinnuille. Vaikutukset ovat pääasiassa paikallisia, mutta joidenkin lajien osalta (uhanalainen laji **salassa pidettävä laji**) vaikutukset kohdistuvat myös laajemmalle, Kemi-Tornio-Tervola alueelle. Mahdollisia haitallisia vaikutuksia voidaan ehkäistä rakennustoimien oikea-aikaiselle toteuttamisella ja sähkönsiirtolinjojen ilmajohtojen näkyvillä merkinnöillä. Pöllölajeille voidaan asettaa tekopesiä kauemmas tuulivoimapuistosta, vähintään 5000 metrin etäisyydelle lähimmistä tuulivoimaloista. Myös kalasääskelle voidaan myös rakentaa tekopesiä kauemmas vaikutusalueista.

Mahdollisia linnustoon kohdistuvia haitallisia häiriövaikutuksia voidaan lieventää rakentamisvaiheessa ajoittamalla toiminta lintujen soidin ja pesimäaikojen sekä kurkien syksyisen kerääntymisajan ulkopuolelle.

Lintujen kannalta maakaapelointi on aina parempi vaihtoehto kuin ilmajohtot. Mikäli maakaapelointi ei ole mahdollista, lintujen törmäysriskiä sähkönsiirtolinjoihin voidaan vähentää kiinnittämällä ilmajohtoihin huomiota herättäviä palloja, spiraaleja tai heijastavia lintulippuja sekä varustamalla voimalinjojen pylväät puomeilla, jolloin isot linnut voivat laskeutua niille ilman sähköiskun vaaraa. Lintujen törmäyksiä voimaloiden roottoreihin voidaan vähentää maalamalla yksi voimalan lapa mustaksi.

Vaikutuksista kärsiville petolinnuille voidaan rakentaa tekopesiä ja koloissa pesiville vesi- ja pöllölinnuille linnuille voidaan tehdä pönttöjä.

Mikäli haitallisia lintuvaikutuksia ei voida alueella estää tai vähentää tarpeeksi, voidaan haittoja kompensoida jossain muualla.

Seuranta

Arvioinnissa ei esitetä seurantaa Natura-alueen suojeluperusteluontotyypeille ja luontodirektiivin mukaisille suojeluperustelajeille.

Vitsakankaan tuulivoimapuiston ja siihen liittyvien sähkönsiirtolinjojen rakentamisen vaikutuksia olisi hyvä seurata hyödyntäen ns. BACI (Before-After-Control-Impact; Ennen-Jälkeen-Kontrolli-Vaikutus) koeasetelmaa. Tässä asetelmassa seurataan lintujen reagointia erilaisiin toimenpiteisiin sekä ennen että jälkeen toimenpiteitä sekä itse kohdealueella että kontrollialueilla. Seurantaan olisi hyvä lisätä myös melumittauksia. Sähkönsiirtolinjan toistettavilla lintulaskennoilla voidaan tutkia lieventävien toimien (sähkölinjojen

11.9.2024

LAPELY/3489/2022
JULKINEN VERSIO

merkintöjen) vaikuttavuutta keräämällä aineistoa voimajohtoihin törmänneistä linnuista.

Tärkeää on, että hankkeelle tulee hyväksytty vaikutusten seurantasuunnitelma.

Vaikutukset Natura-alueen koskemattomuuteen

Arvioinnin mukaan hankkeen toteuttamisella sähkönsiirtolinjavaihtoehdon SVE2 mukaisesti on vaikutuksia Natura-alueen suojeluperusteena oleviin luontotyypeihin, erityisesti aapasoihin ja lettoihin. Lettojen suorat pinta-alaheikennykset tuhoavat myös letoille tunnusomaista lajistoa. Suojeluperustelajiin kiiltosirppisammaleeseen kohdistuvia kielteisiä vaikutuksia ei pystytty tässä arvioinnissa poissulkemaan, sillä lajin olemassaolosta nykyisellä voimajohtokäytävällä ei ole ajantasaista tietoa. Voimajohdon purkamista ja rakentamista ei voida toteuttaa vaarantamatta Natura-alueen koskemattomuutta ennen kuin kiiltosirppisammalen esiintyminen alueella on inventoitu.

Suuripään Natura -alueella pesii monipuolinen linnusto, erityisesti suolinnusto on arvokas. Tuotantoaluvaihtoehdoilla VE1 ja VE2 voi olla kohtalaisia kielteisiä vaikutuksia Suuripään kuikka-, metsähanhi-, uhanalaisen lajin **salassa pidettävä laji** - ja kurkipopulaatioille.

Sähkönsiirtovaihtoehdolla SVE2 voi olla **salassa pidettävää lajitietoa poistettu** sekä kohtalainen kielteinen vaikutus metsoille ja kurjille. Jos vaihtoehdon SVE2 uudistamistoimet ajoitetaan kyseisten lajien soidin- ja pesintäaikojen ulkopuolelle, **salassa pidettävää lajitietoa poistettu**. SVE2 toteuttamisen ei arvioida vaarantavan alueen suojeluperustelintulajien elinympäristöjä ja populaatiota merkittävästi.

Natura-arvioinnin mukaan kokonaisuutena Natura-alueen toiminnalliseen kokonaisuuteen kohdistuu vaikutuksia Vitsakankaan tuulivoimahankkeesta. Hankkeella voi kokonaisuutena olla vähäisiä kielteisiä vaikutuksia, mutta muutamille suojeluperustelajeille (kurki, uhanalainen laji **salassa pidettävä laji**) vaikutukset ovat ilmeisiä.

Arvioinnin mukaan Vitsakankaan tuulivoimahanke ei uhkaa merkittävästi Suuripään suojeluperustelajien elinympäristöjä ja populaatioita, mikäli hanke toteutetaan lieventävät toimenpiteet huomioiden. Hankekuvaukseen sisältyvät toimenpiteet, eli rakentaminen talviaikaan lumi- ja jääolosuhteissa sekä olemassa olevien pylväspaikkojen hyödyntäminen, lieventävät kasvillisuuteen kohdistuvia vaikutuksia merkittävästi. Samalla linnustoon kohdistuvat vaikutukset lievenevät, sillä talvella suoritettavat rakennustoimet ajoittuvat lintujen pesimäajan ulkopuolelle. Lisäksi Natura-alueen koskemattomuuden suojelemiseksi on tärkeää, että Natura-alueella rakennustoimenpiteet suoritetaan suojeluperusteena olevien lajien (mm. metsäkanalinnut) soidinajan ulkopuolella ja kiiltosirppisammalen esiintyminen siirtolinjan alueella tarkistetaan ennen rakentamistöitä.

11.9.2024

LAPELY/3489/2022
JULKINEN VERSIO

Linnuston osalta hankkeen rakentamisen vaikutukset ovat pääosin lyhytaikaisia, joten lievennystoimenpiteet huomioiden hankkeen ei arvioida vaaratavan suojeluperusteina olevien lintulajien olemassaoloa eikä siten niitä arvoja, joiden perusteella alue on liitetty Natura -suojelualueverkkoon.

ELY-KESKUKSEN LAUSUNTO NATURA-ARVIOINNISTA

Arvioinnin toteutustapa

Hankekuvaus

Natura-arvioinnissa oleva hankekuvaus antaa tuotantoalueen osalta pohjan Natura-alueen suojeluperusteisiin kohdistuvien vaikutusten arvioimiselle. Hankekuvaus on tuotantoaluevaihtoehtojen kohdalla riittävä Natura-arviointia varten. Sen sijaan sähkönsiirtovaihtoehdossa SVE2 Natura-alueen läpi kulkeva voimajohto saneerataan ja johtoalueella tehdään purku- ja rakennustöitä, joissa aikakin osittain hyödynnetään olemassa olevia pylväspaikkoja. Hankekuvauksessa ei ole annettu suunnitelmaa missä kohti sähkönsiirtolinjaa maankaivuutöitä tullaan tekemään, joten vaikutuksia johtokäytävän suojeluperusteluontotyypeille tai kasvilajeille tulee arvioida sillä oletuksella, että koko vaikutusalue oletetaan muuttuvaksi.

Hankekuvauksessa mainitaan, että voimajohdon rakennustyöt suoritetaan talvella, jolloin lumi ja jääpeite suojaavat kasvillisuutta, mutta myöhemmin sähkönsiirtolinjan talvisaikainen rakentaminen esitetään myös mahdollisena vaikutuksia lieventävänä toimenpiteenä. Natura-arvioinnin perusteella jää epäselväksi onko rakentaminen talviaikaan varma osa hankesuunnitelmaa vai onko sen vain yksi vaihtoehto, jolla vaikutuksia voidaan lieventää, mutta jota ei välttämättä toteuteta.

Linnustoon kohdistuvien vaikutusten osalta hankekuvaus antaa riittävät tiedot Natura-alueen suojeluperusteisiin kohdistuvien vaikutusten arviointiin.

Käytetyt aineistot

Pääasialliset tausta-aineistot Natura-arvioinnissa ovat Natura-alueen Natura-tietolomake, Metsähallituksen Natura-alueella toteuttamat luontotyyppiinventoinnit sekä Natura-alueen halki kulkevan voimajohdon varrella suoritettu kasvillisuus- ja luontotyyppiselvitys kesällä 2023 voimajohtokäytävän kasvillisuuden nykytilan selvittämiseksi. Maastoselvityksessä keskityttiin luontodirektiivin liitteen I luontotyyppisiin ja liitteen II (b) lajeihin sekä uhanalaisiin putkilokasvilajeihin.

Sähkönsiirtolinjavaihtoehdon SVE2 luontotyyppikartoitukset Natura-alueella on toteutettu maastossa ja niiden yhteydessä on tehty sähkönsiirtolinjan vaikutusalueelle Natura-luontotyyppitys. Koko Natura-alueen luontotyyppipinta-ala-arviot perustuvat Metsähallituksen biotooppiaineistoon vuodelta 2022, joka pohjautuu 98 %:sti maastotyöskentelyyn. ELY-keskus katsoo, että aineistot

11.9.2024

LAPELY/3489/2022
JULKINEN VERSIO

ovat riittäviä tässä Natura-arvioinnissa tehtävään, suojeluperusteluontotyypeihin kohdistuvaan tuulivoimahankkeen vaikutusarviointiin.

Suojeluperustekasvilajien osalta maastokartoitus on tehty oikea-aikaisesti ja riittävällä tarkkuudella putkilokasveihin kohdistuvien vaikutusten arviointiin. Suojeluperusteena olevien sammalten isonuijasammal ja kiiltosirppisammal kohdalla tehty maastokartoitus on puutteellinen. Molemmat näistä lajeista kasvavat lettosoidilla. Natura-alueen läpi kulkeva sähkösiirtolinja kulkee lettosoiden läpi ja on mahdollista, että linjauksella tai sen vaikutusalueella esiintyy näitä suojeluperustesammalia. Koska sähkösiirtolinjalta ei ole maastossa kartoitettu näiden sammallajien esiintymistä, ei sähkösiirtolinjan saneerauksen (SVE2) tai sähkösiirtolinjojen huoltotoimien (SVE0, SVE0+ ja SVE2) vaikutuksia näihin suojeluperustelajeihin voida arvioida. Tältä osin arviointi perustuu puutteelliseen nykytilanteen kuvaukseen eikä näiden suojeluperustelajien kohdalla voi päätellä onko hankkeen merkittävät vaikutukset poissuljettuja.

Suojeluperusteena olevien lintulajien kohdalla Natura-alueen nykytilanteen kanta-arvioinnit perustuvat pääasiassa Suuripään Natura-alueen tietolomakkeen lintutietoihin (Versio 4; päivitysajankohta 12/2018), Rauhalan (2003) julkaisuun liittyen Suuripään suolinnustoon vuosina 1982–2003, hajanaisiin lintuhavaintoihin Lajitietokeskuksen aineistossa ja BirdLife Suomen tiira -lintutietopalvelussa. Käytävissä oli myös Metsähallituksen 2018 ja 2021 toteuttamien linjalaskentojen tulokset. Nyt arvioitavana olevan hankkeen toimesta Suuripään Natura -alueella tehtiin linjalaskentoja kahdella reitillä (voimalinja ja Natura-alueen länsireuna) kesällä 2023. Monien lajien kohdalla nykyinen kanta-arvio perustuu hyvin epätarkkaan ja viitteelliseen arvioon, heikentäen Natura-arvioinnin luotettavuutta. Tuulivoimahankkeen kannalta merkityksellisimpien ja herkimpien lajien kohdalla kanta-arvio kuitenkin on melko luotettava lukuun ottamatta Natura-alueen kanalintuja. Natura-alueen soidinpaikoista metson kohdalla ole tietoa ja teereltä tiedetään yhden soidinpaikan sijainti. Soidinpaikkojen osalta nykytilannearvio on puutteellinen. Arvioinnissa ei kerrota onko kanalintujen kohdalla hyödynnetty esimerkiksi riistakolmiolaskentojen aineistoja.

Vaikutusmekanismit ja vaikutusalueet

Kasvillisuuteen ja luontotyypeihin on arvioitu kohdistuvat vaikutuksia ainoastaan SVE2 sähkösiirtovaihtoehdosta, jonka rakentamisen aikana kasvillisuutta vaurioituu. Vaikutusalueen arvioinnissa on ristisiiraisuuksia, sillä rakentamisen vaikutusten sanotaan yhdessä kohdassa ulottuvan 46 metriä leveälle vyöhykkeelle. Johtoaukean arvioitu leveys on 26 metriä, minkä lisäksi molemmille puolille arvioitu reunavyöhykkeen leveys on 10 metriä. Toisaalla arvioinnissa on todettu, että rakentamisesta ja kasvillisuuden raivaamisesta aiheutuva reunavaikutus luontotyypeihin ja kasvillisuuteen voi kuitenkin metsäisillä alueilla ulottua 50 metrin päähän avoimeksi raivatusta alueesta, kun taas avosoilla reunavaikutus on vähäistä. Natura-arvioinnissa on myös todettu, että voimajohdon uusimisen yhteydessä kasvillisuutta saatetaan

11.9.2024

LAPELY/3489/2022
JULKINEN VERSIO

poistaa voimajohdon ympäristöstä, jotta työkoneiden liikkuminen mahdollistuu. Epäselväksi jää mikä on todellinen vaikutusalue ja onko kohdistuvatko vaikutukset esitettyyn alle 1 %:iin vaikutusten kohteina arvioitujen suojeluperusteluontotyyppien pinta-alasta.

Linnustoon kohdistuvien vaikutusten mekanismeina on tunnistettu tuulivoimaloiden melusta aiheutuva häiriö. Lisäksi on käytetty hyväksi yleistä, tutkimuksiin perustuvaa tuulivoimaloiden vaikutusalueita linnustoon (soveltaen Tolvanen ym. 2023¹). Törmäysvaikutusten arviointi jää kevyeksi ja se keskittyy pääasiassa sähkösiirtolinjoihin, vaikka useiden Natura-alueen törmäysherkkien suojeluperustelintulajien tiedetään tai arvioidaan käyttävän tuotantoaluetta saalistusalueena (päiväpetolinnut ja pöllöt) ja tuotantoalueen tiedetään sijaitsevan useiden suojeluperustelintulajien ruokailulentojen reiteillä (uhanalainen laji salassa pidettävä laji, kuikka, kurki, joutsen, metsähanhi). Kuikan ja uhanalaisen lajin salassa pidettävä laji kohdalla Natura-alueen pienet järvet eivät todennäköisesti riitä ravinnonhankintaan pesimäaikana vaan nämä lajit käyttävät Kummunjärveä ja Kemijokea merkittävinä kalastusalueina. Molemmat kaloja ravintonaan käyttävät raskaslentoiset lajit ovat alttiita törmäyksille, eikä näiden lentoreittien törmäysriskiä ja sen vaikutuksia näihin suojeluperustelajeihin ole huomioitu riittävästi Natura-arvioinnissa.

salassa pidettävää lajitietoa poistettu

Natura-alueen lintukantojen ja vaikutusten arvioissa ei ole huomioitu yhtä uhanalaista lajia salassa pidettävä laji lukuun ottamatta sitä, että Natura-alueen linnut voivat pesiä ja käyttää soidinpaikkoinaan myös Natura-alueen ulkopuolisia alueita. Tuotantoaluevaihtoehdot sijoittuvat niin lähelle Natura-aluetta, että Natura-alueen päiväpetolintujen ja pöllöjen pesimäreviirejä ja kanalintujen soidinalueita todennäköisesti sijaitsee ainakin osittain tuulivoimatuotantoalueella Natura-alueen ulkopuolella. salassa pidettävää lajitietoa poistettu

Natura-alueen linnuston liikkuminen ja mahdollinen pesiminen Natura-alueen ulkopuolella tuotantoalueella ja siellä lajeihin kohdistuvat heikentävät vaikutukset (mm. törmäysmahdollisuus sekä voimaloihin, että sähkösiirtolinjoihin) ja näiden heikennysten merkittävyys on ELY-keskuksen näkemyksen mukaan jää epäselväksi edellä mainittujen lintulajien ja -lajiryhmien kohdalla.

Epävarmuustekijät

Luontotyyppien ja kasvilajien kohdalla epävarmuustekijät on tunnistettu ja niiden vaikutukset arvioinnin luotettavuuteen on arvioitu oikein, lukuun ottamatta sammalia. Maastoinventointien puute on tunnistettu kiiltosirppisammalen kohdalla, mutta aivan vastaavasti myös

¹Tolvanen, Anne, et al. "How far are birds, bats, and terrestrial mammals displaced from onshore wind power development?—A systematic review." *Biological conservation* 288 (2023): 110382.

11.9.2024

LAPELY/3489/2022
JULKINEN VERSIO

isonuijasammalen esiintymisen selvittäminen sähkönsiirtolinjan alueella ja rakentamisen vaikutusalueilla on välttämätöntä luotettavien vaikutusarvioiden tekemiseksi.

Linnuston kohdalla epävarmuustekijäksi on arvioitu oikein kanalintujen soidinpaikkakartoitusten puute, ja siitä on tehty ELY-keskuksen näkemyksen mukaan oikea johtopäätös, jonka mukaan Vitsakankaan tuulivoimapuiston mahdollisia vaikutuksia kanalintuihin ei voitu arvioida tarkemmin. Myös monien muiden lintulajien kohdalla tunnistettiin oikein lintujen sijainti- ja pesimätietojen puutteellisuus tarkkojen vaikutusarvioiden tekemiselle.

Vaikutusten merkittävyyden arviointitapa

Luontodirektiivin 6 artiklan säännöksiä käsittelevän Komission tiedonannon (Euroopan Komissio 2018²) mukaan merkittävän vaikutuksen käsitettä ei tule määritellä mielivaltaisesti vaan sen tulee perustua objektiivisiin, mieluiten kvantifioitaviin kriteereihin. Merkittävyyttä arvioitaessa tulee ottaa huomioon suunnitellun toiminnan luonne sekä kyseisen alueen ja siellä esiintyvien lajien ja luontotyyppien erityispiirteet. Vaikutuksen merkittävyyteen vaikuttavat mm. vaikutuksen suuruus, tyyppi, laajuus, kesto, voimakkuus, ajoitus, todennäköisyys ja kunkin luontotyyppin ja lajin haavoittuvuus.

Komission tulkintaohjeen (Euroopan Komissio 2021, s. 20, 44³) mukaan vaikutusten merkittävyyttä arvioitaessa tarkastellaan muun muassa luontotyyppin menetyksen tai heikentymisen (vrt. luontotyyppin edustavuus ja luonnontilaisuus) suhteellista pinta-alaa tai lajin suhteellista yksilömäärää. Euroopan komissio on julkaissut tulkintaohjeita Natura-arvioinnin suorittamisen tueksi (Euroopan komissio, 2021). Komission mukaan vaikutusten merkittävyys on määritettävä suhteessa hankkeen kohteena olevan suojeltavan alueen erityispiirteisiin ja luonnonolosuhteisiin ottaen erityisesti huomioon suojelutavoitteet.

Arvioinnissa on luontotyyppien osalta kuvattuna kuinka suureen luontotyyppipinta-alaan sähkönsiirtoreitin saneerauksen rakennustyöt kunkin luontotyyppin kohdalla vaikuttavat, joten luontotyyppien kohdalla vaikutusten arviointi on mahdollista tehdä luotettavalla tavalla ja lieventävien toimenpiteiden vaikutukset voidaan arvioida. Vaikutusalueen määrittelyssä on kuitenkin ristiriitaisuuksia, joka heikentää osaltaan arvioinnin luotettavuutta.

Arvioinnissa käytetty Natura-alueen suojeluperustelinnuston parimäärä ei pohjautu Natura-tietolomakkeessa eitettyihin tietoihin, vaan arvioinnissa on käytetty hankkeen toimesta arvioituja tämän nykytilanteen parimääriä, jotka poikkeavat joidenkin lajien kohdalla huomattavasti Natura-tietolomakkeen tiedoista.

² https://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/management/docs/art6/Provisions_Art_6_nov_2018_fi.pdf

³ https://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/management/pdf/methodological-guidance_2021-10/FI.pdf

11.9.2024

LAPELY/3489/2022
JULKINEN VERSIO

Natura-arvioinnissa vaikutusten merkittävyyden arvioinnissa on käytetty moniluokkaista luokittelua kohteen herkkyyden ja muutosten suuruusluokan perusteella. Vaikutusten kesto ja pysyvyys on otettu huomioon tässä arvioinnissa. Luontoselvitysoppaan (Mäkelä & Salo 2024⁴) mukaan Natura-arvioinnissa merkittävyyttä tulee arvioida kaksiporaisella asteikolla: ei merkittävää heikennystä - merkittävä heikennys. Natura-arvioinnissa ei minkään suojeluperusteen osalta oteta selvästi kantaa siihen, aiheutuuko suojeluperusteeseen kohdistuvista vaikutuksista kyseiseen luontotyyppiin tai lajiin merkittävää heikennystä.

Merkittävyyden arviointitapa ei ole siten Komission ohjeistuksen eikä päivitetyn luontoselvitysoppaan (Mäkelä & Salo 2023) mukainen, eikä lajikohtaisista arvioinneista pysty kaikkien lajien kohdalla päättämään onko heikennys arvioitu merkittäväksi kyseisen suojeluperustelajin kohdalla. Mäkelän & Salon (2021) Luontovaikutusten arviointia koskevaa opasta ei tule enää käyttää Natura-arvioinnissa vaan Natura-arviointi tulee tehdä päivitetyn oppaan (Mäkelä & Salo 2023) mukaisesti.

Arvio vaikutuksista Suuripään Natura-alueen suojelutavoitteisiin

Suuripään Natura-alueen suojelutavoitteet

Natura-arvioinnin kohteena oleva toiminta ei ole Suuripään Natura-alueen suojelutavoitteita tukevaa toimintaa. Hankkeen merkittävät heikennykset eivät ole Natura-arvioinnin perusteella poissuljettuja usean suojeluperusteen kohdalla vaan hanke vaikuttaa haitallisesti useisiin suojeluperusteisiin. Joidenkin suojeluperusteiden kohdalla merkittäviä haitallisia vaikutuksia ei voida sulkea pois Natura-arvioinnin puutteiden vuoksi.

Luontodirektiivin liitteen I luontotyytit

Lapin ELY-keskus katsoo Natura-arvioinnin perusteella, että sähkönsiirtolinjan rakentamisesta aiheutuva merkittävä heikennys suojeluperusteena oleviin luontotyypeihin on poissuljettua, kun rakentamisen toimenpiteet suoritetaan lieventävin toimenpitein.

Heikentävät toimenpiteet luontotyypeihin Letot (7230), Aapasuot (7310), Luonnonmetsät (9010) ja Puustoiset suot (91D0) kohdistuvat pieneen pinta-alaan (maksimissaan < 1 % kunkin luontotyypin koko Natura-alueen pinta-alasta). Lieventävänä toimenpiteenä esitetty rakentamisen ajoittaminen talvisaikaan pienentää näille luontotyypeille ominaiseen lajistoon kohdistuvia heikennyksiä niin, että luontotyypeihin kohdistuvat merkittävät heikennykset voidaan poissulkea.

Luontodirektiivin liitteen II lajit

⁴ <https://helda.helsinki.fi/bitstreams/96f11ff9-6d72-44e5-81b4-aab761a68d47/download>

11.9.2024

LAPELY/3489/2022
JULKINEN VERSIO

Suojeluperustelajeja uhanalainen laji **salassa pidettävä laji** ja lapinleikkiä ei esiinnyt sähkönsiirtolinjalla tai sen vaikutusalueella. Siten niihin voimalinjan rakentamis- ja purkutoimenpiteistä kohdistuva merkittävä heikennys on poissuljettua.

Suojeluperustesammallajien kohdalla SVE2 sähkönsiirtolinjavaihtoehdon rakentamisesta aiheutuvia merkittäviä vaikutuksia ei pystytty tässä arvioinnissa poissulkemaan, sillä näiden lajien olemassaolosta nykyisellä voimajohtokäytävällä ei ole tietoa. Tältä osin Natura-arviointi on puutteellinen.

Lintudirektiivin liitteen I lajit ja alueella säännöllisesti esiintyvät muuttolinnut

Suuripään Natura -alueella pesii monipuolinen linnusto, erityisesti suolinnusto on arvokas. Vaihtoehdoilla VE1 ja VE2 voi olla kohtalaisia kielteisiä vaikutuksia Suuripään linnustolle, eikä ELY-keskuksen näkemyksen mukaan kaikkien suojeluperustelintulajien lajien kohdalla tuulivoimahankkeesta aiheutuvaa merkittävää heikennystä voida poissulkea Natura-arvioinnin ja sen tausta-aineistojen perusteella. Natura-alueen länsiosan linnustoselvitykset ja aluetta koskevat käytössä olleet havaintoaineistot eivät ole niin kattavia, että niiden perusteella voitaisiin luotettavasti arvioida Natura-alueen läheisyyteen sijoittuvan voimala-alueen vaikutuksia suojeluperustelinnustoon. Osa Natura-alueen suojeluperustelajien yksilöistä pesii tuotantoalueella, käyttää tuotantoaluetta saalistusalueena tai lentävät tuotantoalueen läpi ruokailumatkoilla. On myös mahdollista, että osa linnuista käyttää tuotantoalueen soidinpaikkoja. Näitä Natura-alueen ulkopuolella tapahtuvia vaikutuksia on osittain aliarvioitu. Vaikutusmekanismeista törmäysriskiä erityisesti tuulivoimaloihin on ELY-keskuksen näkemyksen aliarvioitu Natura-arvioinnissa useiden lintulajien kohdalla.

Arvioinnissa ei ole pystytty kaikkien suojeluperustelajien osalta luotettavasti kertomaan kuinka moneen suojeluperustelajin yksilöön tuulivoimalahanke tai sähkönsiirtolinjan saneeraus vaikuttaa. Kaikille lajeille on Natura-alueen pinta-alaan, vaikutusaluepinta-alaan ja arvioinnissa esitettyyn parimääräarvioon laskennallinen arvio. Vain yleisimpien lajien kohdalla (liro, keltavästäräkki, kurki ja pohjansirkku) on esitetty parimääräarviot, jotka perustuvat kertaluonteisen linjalaskennan havaintoihin. Lukuisten kahlaajalintujen ja useiden vesilintujen (ml. metsähanhi) kantojen on todettu taantuneen sekä koko maan laajuisesti, että Natura-arvioinnin mukaan Suuripään Natura-alueella. Siten kaikki Natura-alueen linnustoon kohdistuvat heikentävät vaikutukset (lisääntyvästä liikkumisesta aiheutuvat häiriö, meluhäiriö sekä törmäysriski) voivat yhteisvaikutuksiltaan nousta merkittäviksi, kun arvioidaan heikennyksiä Natura-alueen suojeluperustelinnustoon.

Lapin ELY-keskus yhtyy Natura-arvioinnin johtopäätökseen, jonka mukaan tuotantoaluevaihtoehdoilla VE1 ja VE2 voi olla kohtalaisia kielteisiä vaikutuksia Suuripään uhanalaisen lajin **salassa pidettävä laji** metsähanhi-, uhanalaisen lajin **salassa pidettävä laji** -, kurki- ja metsopopulaatioille. ELY-keskus katsoo, että näiden lajien lisäksi merkittävät heikennykset eivät ole poissuljettuja myöskään kuikan, joutsenen, hiiripöllön, suopöllön sekä teeren populaatioiden

11.9.2024

LAPELY/3489/2022
JULKINEN VERSIO

osalta, sillä Natura-alueen länsiosissa ei ole toteutettu asianmukaista linnustoselvitystä ja ilman selvitystä monen lajin kohdalla tiedot ovat puutteelliset luotettavan arvioinnin tekemiseksi. Uhanalaisen lajin **salassa pidettävä laji** ja kuikan osalta tiedot ovat riittäviä näihin lajeihin kohdistuvien vaikutusten arvioimiseksi, mutta ELY-keskuksen näkemys uhanalaiseen lajiin **salassa pidettävä laji** ja kuikkaan kohdistuvien heikennysten merkittävydestä eroaa Natura-arvioinnin johtopäätöksestä.

Tuotantoaluevaihtoehto VE1 rajautuu Suuripään Natura-alueeseen. Tuulivoimaloiden etäisyys Natura-alueeseen on lyhimmillään 800 m ja niiden haitalliset häiriövaikutukset kohdistuvat suureen osaan Natura-alueen suojeluperustelintulajeja, vähintäänkin rakentamisen aikaisen häiriövaikutuksen ja välillisesti lisääntyvästä liikkumisesta aiheutuvan häiriön vuoksi. Jo pelkästään erittäin häiriöherkkien ja erittäin harvalukuista lajien metsähanhen ja uhanalaisen lajin **salassa pidettävä laji** kohdalla pienikin häiriön lisääntyminen aiheuttaa lajin elinympäristöön merkittävää heikennystä. **salassa pidettävää lajitietoa poistettu** Metsähanhen pesimäkanta arvioinnin mukaan on 0-2 paria, eikä lajin pesimäpaikat ole tiedossa. Näihin kahteen lajiin kohdistuvia vaikutuksia pystytään VE1 vaihtoehdossa lieventämään. Siten tuotantoaluevaihtoehto VE1 ei ole toteuttamiskelpoinen.

Suureksi osaksi Natura-arvioinnin puutteet johtuvat lintujen määriä ja pesimäpaikkoja koskevan tiedon puutteellisuudesta. Pienten vesilintujen, kahlaajien, tikkojen, lокkien, pienten haukkojen ja pienten varpuslintujen kohdalla linnut liikkuminen pesimäaikana paikallisesti ja rajatulla alueella. Näiden lajienkohdalla tuotantoaluevaihtoehdon VE2 häiriövaikutukset ovat poissuljettuja. Lapin ELY-keskuksen näkemyksen mukaan tuotantoaluevaihtoehdon VE2 osalta merkittävät heikennykset eivät ole poissuljettuja uhanalaisen lajin **salassa pidettävä laji**, uhanalaisen lajin **salassa pidettävä laji**, kuikan, metsähanhen, kurjen, joutsenen, pöllöjen, metson ja teerien populaatioille Natura-arvioinnin ja siinä käytettyjen aineistojen perusteella. ELY-keskus katsoo, että uhanalaisen lajin **salassa pidettävä laji** ja kuikan kohdalla ei voida varmistua siitä, että esitetyt mahdolliset lieventävät toimet eivät vähentäisivät kielteisiä vaikutuksia niin, että merkittävät heikennykset ovat poissuljettuja. Kemijoki on todennäköisesti merkittävässä roolissa näiden lajien Natura-alueen yksilöiden pesimäaikaisena saalistusalueena. Tuotantoalueen etäosan voimat sijaitsevat Natura-alueen eteläosan pienten järvien ja Kemijoen välisellä lentoreitillä. **salassa pidettävää lajitietoa poistettu** Kummankin lajin kohdalla pesimäkanta Natura-alueella on 1-2 paria. Heikennys näiden lajien pesimä- ja saalistusolosuhteissa voi aiheuttaa näiden lajien katoamisen Natura-alueen pesimälinnustosta. VE2 tuotantoalueen voimaloiden määrän vähentäminen ja uudelleensijoittaminen niin, että kuikan ja uhanalaisen lajin **salassa pidettävä laji** saalistuslentoreittien ja **salassa pidettävää lajitietoa poistettu** voimalarakentamisen ja sen vaikutusalueen ulkopuolelle on välttämätöntä näihin lintuihin kohdistuvien merkittävien heikennysten poissulkemiseksi.

Lapin ELY-keskus yhtyy Natura-arvioinnin johtopäätökseen, että ilman lieventäviä toimia (sähkönsiirtolinjan osittainen maakaapelointi, ilmajohtojen huomiomerkinnät ja rakentamistöiden ajoittaminen lintujen soidin ja pesimä- ja muuttoaikojen ulkopuolelle) sähkönsiirtolinjavaihtoehdoista SVE0, SVE0+,

11.9.2024

LAPELY/3489/2022
JULKINEN VERSIO

SVE2 ja SVE3 aiheutuvia merkittäviä heikentäviä vaikutuksia uhanalaiseen lajiin **salassa pidettävä laji** tai suuriin, peltoja tai Kemijokea ruokailualueena käyttäviin lintuihin (kurki, kuikka ja metsähanhi) ei voida sulkea pois.

Yhteisvaikutukset

Yhteisvaikutuksilla tarkoitetaan Natura-arvioinnin yhteydessä kaikkia niitä vaikutuksia, jotka kohdistuvat samaan suojeluperusteeseen riippumatta siitä missä Natura-alueen osissa, milloin ja millä tavalla vaikutukset ilmenevät. Vaikutusten arvioinnissa keskitytään niihin vaikutuksiin, jotka ovat suurempia kuin Natura-aluetta verkostoon 1998 ehdotettaessa. Komission ohjeistuksen (2018, s. 47) mukaan yhteisvaikutusten arvioinnin on oltava erottamaton osa yleistä arviointia eikä vain ”sivuhuomio” arviointiprosessin lopussa.

Natura-arvioinnissa ei ole riittävällä tavalla huomioitu muita tuulivoimahankkeita, eikä arvioitu niiden yhteisvaikutuksia Suuripään Natura-alueen suojeluperustelinnustoon. Erityisesti Natura-alueen läheisyyteen suunnitteilla olevan Pitkämaan tuulivoimapuiston yhteisvaikutukset olisi tullut huomioida yhteisvaikutusten arvioinnissa.

Lieventävät toimenpiteet

Siltä osin, kun arvioinnin kohteena oleva toiminta ei yksin tai yhdessä aiemmin toteutettujen tai suunniteltujen hankkeiden tai suunnitelmien kanssa merkittävästi heikennä mitään suojeluperustetta, ei ole erikseen tarpeen tarkastella tai asettaa lieventäviä toimenpiteitä.

Lieventävät toimenpiteet on arvioinnissa esitetty mahdollisuuksina, mutta arvioinnissa ei kerrota selvästi mitkä lieventävät toimenpiteet tullaan toteuttamaan. Natura-arvioinnissa ei minkään suojeluperusteen osalta oteta selvästi kantaa siihen, aiheutuuko suojeluperusteeseen kohdistuvista vaikutuksista kyseiseen luontotyyppiin tai lajiin merkittävää heikennystä ilman lieventäviä toimenpiteitä tai lieventävien toimenpiteiden jälkeen. Arvioinnin perusteella on siten vaikea tehdä johtopäätöksiä hankkeen todellisten vaikutusten merkittävyydestä Natura-alueen suojeluperusteisiin.

Sähkönsiirtolinjavaihtoehdoista SVE0, SVE0+, SVE2 ja SVE3 voi aiheutua merkittävä heikennystä suuriin, peltoja tai Kemijokea ruokailualueena käyttäviin lintuihin (kurki, joutsen, metsähanhi, uhanalainen laji **salassa pidettävä laji**, kuikka), kanalintuihin ja uhanalaiseen lajiin **salassa pidettävä laji**, mutta rakentamistoimien ajoittaminen talvisaikaan soidin, pesintä- ja syyskokoonntumisaikojen ulkopuolelle sekä sähkönsiirtolinjan maakaapeloinnit tärkeimpien lentoreittien alueella Natura-alueen ulkopuolella ja ilmajohtojen varustaminen huomiota herättävin merkintävälinein lieventävät haitallisia vaikutuksia niin, että näiden sähkönsiirtolinjojen osalta merkittävät heikennykset Suuripään Natura-alueen suojeluperustelinnustoon ovat poissuljettuja.

11.9.2024

LAPELY/3489/2022
JULKINEN VERSIO

Myös tuotantoalue VE2 aiheuttaa merkittäviä heikennyksiä Natura-alueen linnustoon. Uhanalaisen lajin **salassa pidettävä laji** ja kuikan osalta esitetyt lieventävät toimenpiteet eivät ole riittäviä merkittävien heikennysten poissulkemiseksi. Muiden päiväpetolintujen, pöllöjen ja kanalintujen kohdalla selvitykset ovat puutteelliset, jotta merkittävät heikennykset voidaan poissulkea, mutta niiden osalta täydentävät lieventävät toimet voivat olla tarpeen. Alueen halki ruokailupaikoille lentävien suurten lintujen (kurki, joutsen, metsähanhi) kohdalla törmäysriskiä voidaan pienentää arvioinnissa esitetyin toimin.

Monet lieventävät toimenpiteet on arvioinnissa esitetty mahdollisuuksina. Lapin ELY-keskus toteaa, että arvioinnissa voidaan esittää vain sellaisia lieventäviä toimia, mitkä toteutetaan. Esitettävät lieventävät toimet tulee liittää osaksi Natura-arvioinnissa muutettua hankekuvausta, jotta voidaan varmistua siitä, että merkittävää heikentymistä ei tapahdu. Lapin ELY-keskus katsoo, että seuraavat mahdollisina esitetyt lieventävät toimenpiteet ovat välttämättömiä, jotta Natura-alueen suojeluperusteita heikentävät toimet voidaan poissulkea:

Sähkönsiirtolinjoilla:

- sähkönsiirtolinjan rakentamistoimien ajoittaminen talvisaikaan kasvillisuusvaikutusten minimoimiseksi ja häiriötä aiheuttavien toimenpiteiden ajoittaminen kaikkien suojeluperustelintulajien soidin-, pesimä- sekä syys- ja kevätkerääntymisaikojen ulkopuolelle
- Maakaapeloinnit sähkönsiirtolinjoilla merkittävimpien lentoreittien alueella (SVE3 sekä SVE0, SVE0+ ja SVE2 Lehmikumpu-Tervola välillä)
- ilmajohtojen varustaminen näkyvillä huomiota herättävillä palloilla, spiraaleilla tai heijastavilla lipuilla lintujen törmäysten vähentämiseksi
- voimalinjojen pylväiden varustaminen puomeilla, jolloin isot linnut voivat laskeutua niille ilman sähköiskun vaaraa

Tuotantoalueella:

- voimaloiden roottoreihin lavan maalaaminen mustaksi
- **salassa pidettävää lajitietoa poistettu**

ELY-keskus katsoo, että Natura-arvioinnissa esitetyn lisäksi tuulivoimatuotantoaluetta VE2 tulee rajata eteläosastaan pienemmäksi merkittävien linnustovaikutusten lieventämiseksi niin, **salassa pidettävää lajitietoa poistettu** ja kuikan nykyisen suunnitelman mukaisen tuotantoalueen eteläosassa oleva saalistuslentoreittialue jäävät tuulivoimarakentamisen ja tuulivoimaloiden vaikutusalueen ulkopuolelle.

Kiiltosirppisammalen ja isonuijasammalen mastokartoituksia sähkönsiirtolinjan rakentamistöiden kohdepaikoilla ei voida pitää lieventävän toimenpiteenä, vaan näiden esiintymätietojen selvittäminen tulee olla osa asianmukaista Natura-arviointia.

Mikäli merkittäviä heikentäviä vaikutuksia suojeluperusteisiin ei voida poissulkea toteuttamiskelpoisilla lieventävillä toimenpiteillä, voi hankkeesta

11.9.2024

LAPELY/3489/2022
JULKINEN VERSIO

vastaava hakea poikkeuslupaa Natura-alueen heikentämiskiellosta valtioneuvostolla. Haitallisten vaikutusten kompensointi ei kuulu Natura-arviointiin (luontodirektiivin 6 artiklan kohta 3), vaan se on valtioneuvoston myöntämään poikkeuslupa (6 artiklan kohta 4) liittyvä vaihe. Esitettyä haitallisten vaikutusten kompensointia voidaan huomioon Natura-arvioinnissa vaikutuksia lieventävänä toimenpiteenä.

Seuranta

Natura-arvioinnissa seurannalla varmistetaan lieventävien toimenpiteiden täytäntöönpanon onnistuminen (Euroopan Komissio 2021, s. 56). Seuranta on kohdennettava niihin suojeluperusteisiin, joiden heikentyminen on poissuljettu lieventävillä toimenpiteillä. Seurantasuunnitelma on oleellinen osa sellaista Natura-arviointia, jossa muuten mahdollisesti merkittäviä vaikutuksia lievennetään. Seurantasuunnitelman tulee sisältää odotettujen tulosten eli hypoteesien asianmukaisen dokumentoinnin. Seuranta vastaa kysymykseen, olivatko seurannan tulokset hypoteesin mukaisia.

Seurannalla ei voida korvata sitä, että Natura-arviointi- ja lausuntomenettelyn perusteella merkittävien vaikutusten syntymättä jäämisen on oltava varmaa (EUTI C-239/04, C-142/16). Tästä huolimatta ELY-keskus pitää tärkeänä, että seuranta olisi riittävän laaja havaitsemaan myös yllättäviä vaikutuksia.

Lapin ELY-keskuksen näkemyksen mukaan esitetty seurantasuunnitelma on riittävä.

Yhteenvedo Natura-arvioinnin asianmukaisuudesta

Luonnonsuojelulain 35 §:n mukaisen arviointi- ja lausuntomenettelyn tehtävänä on tuottaa objektiivista tietoa viranomaiselle sen varmistamiseksi, että hanke ei yksin tai yhdessä muiden hankkeiden tai suunnitelmien kanssa merkittävästi heikennä Natura-alueen suojelun perusteena olevia luonnonarvoja ja siten arviointi muodostaa perustan sille, voidaanko hanke tai suunnitelma hyväksyä vai ei.

Natura-arviointi on luontodirektiivin 6 artiklan 3 kohdan ja luonnonsuojelulain 65 §:n 1 momentin mukaan tehtävä asianmukaisella tavalla. Asianmukainen arviointi sisältää täydellisiä, täsmällisiä ja lopullisia toteamuksia ja päätelmiä, joilla voidaan hälventää kaikenlainen perusteltu tieteellinen epäily ehdotettujen töiden vaikutuksista kyseessä olevaan alueeseen (Euroopan komissio 2018). Natura-arvioinnin tulee muodostaa itsenäinen kokonaisuus, jossa johtopäätökset perustellaan täsmällisiin tieteellisiin seikkoihin perustuen. Vaikutukset suojelun perusteena oleviin luonnonarvoihin tulee arvioida yksin ja yhdessä muiden hankkeiden ja suunnitelmien kanssa.

ELY-keskus toteaa, että luontotyyppien osalta vaikutusten arviointi on tehty asianmukaisesti ja esitetyillä lieventävillä toimenpiteillä merkittävät heikennykset Suuripään Natura-alueen suojeluperusteluontotyyppisiin voidaan poissulkea.

11.9.2024

LAPELY/3489/2022
JULKINEN VERSIO

Suojeluperustelajiston kohdalla vaikutusten arviointi ei kaikilta osin perustu riittäviin tietoihin lajien esiintymisestä hankkeen vaikutusalueilla. Kasvilajeista tiedot kiiltosirppisammalen ja isonuijasammalen esiintymisestä sähkösiirtolinjavaihtoehdon SVE2 vaikutusalueella ovat puutteelliset. Linnuston osalta vain harvan lajin kohdalla Natura-alueen suojeluperustelinnuston nykytilan pesimäkanta-arvio perustuu luotettavaan, havaintoihin nojaavaan tietoon. Tuotantoalueen läheisyydessä ei ole toteutettu riittäviä selvityksiä, jotta alueen mahdollisesti vaikutusten kohteena olevasta pesimälinnustosta tulisi arvioinnin perusteella kattava ja luotettava kuva. Päiväpetolintujen (uhanalainen laji **salassa pidettävä laji** ja uhanalainen laji **salassa pidettävä laji**) saalistuslentotarkkailua ei ole toteutettu asianmukaisesti, jotta arvioinnissa olisi voitu päätellä kuinka suuressa määrin näiden lajien poikasia ruokkivien lintujen saalistuslennot suuntautuvat tuotantoalueelle tai sen läpi. Myös pöllöt ja kanalinnut voivat liikkua tuotantoalueella ja käyttää tuotantoaluetta pesimäpaikkana tai soidinpaikkana. Pöllöjen ja kanalintujen esiintymisestä tuotantoalueen puoleisella osalla Suuripään Natura-aluetta tai niiden liikkumisesta tuotantoalueella ei ole esitetty luotettavaa tietoa. Näin ollen hankkeen vaikutuksia näihin suojeluperustelajeihin ole voitu arvioida luotettavalla tavalla.

Natura-arvioinnissa ei minkään suojeluperusteen osalta oteta selvästi kantaa siihen, aiheutuuko suojeluperusteeseen kohdistuvista vaikutuksista kyseiseen luontotyyppiin tai lajiin merkittävää heikennystä ilman lieventäviä toimenpiteitä tai lieventävien toimenpiteiden jälkeen. Tältä osin arviointia ei ole tehty ohjeistuksen mukaisesti. Natura-arviointi ei siten kaikilta osin ole asianmukainen eli sisällä täydellisiä, täsmällisiä ja lopullisia toteamuksia ja päätelmiä eikä sen perusteella voida siksi sulkea pois Natura-alueeseen kohdistuvan merkittävästi heikentävien vaikutusten mahdollisuutta. Siten myöskään hankkeen vaikutusten arviointia Natura-alueen koskemattomuuteen ei ole voitu tehdä asianmukaisesti.

Yhteisvaikutuksen arviointi muiden hankkeiden kanssa on riittämätön. Erityisesti arvioita läheisten muiden tuulivoimahankkeiden yhteisvaikutuksista Suuripään Natura-alueen suojeluperustelinnustoon tulee täydentää.

Vaikutukset Natura-alueen koskemattomuuteen

Luontodirektiivin 6 artiklan 3 kohdan mukaan toimivaltaiset viranomaiset voivat antaa hyväksyntänsä suunnitelmalle tai hankkeelle vasta varmistuttuaan siitä, ettei suunnitelma tai hanke vaikuta kyseisen Natura-alueen koskemattomuuteen, "eheyteen". Alueen koskemattomuuden käsitettä ei ole luontodirektiivissä erikseen määritetty, mutta komission tulkintaohjeen mukaan sillä tarkoitetaan koko Natura-alueen ekologisen rakenteen ja toiminnan säilymistä elinkelpoisena niin että se turvaa niiden luontotyyppien, luontotyyppien kokonaisuuksien ja/tai lajien kantoja, joita varten alue on osoitettu verkostoon.

Silloin kun Natura-arviointi on asianmukaisesti suoritettu sisältäen asianmukaisen yhteisvaikutusten tarkastelun, jossa myös epäsuorat vaikutukset on tarkasteltu, ja sen lopputulos on, että merkittävä heikentyminen

11.9.2024

LAPELY/3489/2022
JULKINEN VERSIO

jokaisen suojeluperusteiden osalta voidaan sulkea pois, voidaan samalla todeta, että alue pysyy luontodirektiivin tarkoittamassa mielessä koskemattomana (Euroopan Komissio 2018, s. 52).

ELY-keskus on Natura-arvioinnin johtopäätösten kanssa samaa mieltä siitä, että kiiltosirppisammaleeseen kohdistuvia merkittäviä kielteisiä vaikutuksia ei pystytty tässä arvioinnissa poissulkemaan, sillä lajin olemassaolosta nykyisellä voimajohtokäytävällä SVE2-vaihtoehdossa ei ole ajantasaista tietoa. ELY-keskuksen näkemyksen mukaan tämä koskee myös toista suojeluperustelajia isonuijasammalta samoin perustein.

Lapin ELY-keskus katsoo myös, että tuotantoaluevaihtoehtojen VE1 ja VE2 kohdalla merkittäviä heikennyksiä suojeluperustelajeihin voida kokonaan poissulkea Natura-arvioinnissa esitetyin lieventävin toimenpitein.

ELY-keskus katsoo, että tuotantoaluevaihtoehto VE1 rajautuessaan Suuripään Natura-alueeseen aiheuttaa Suuripään Natura-alueen suojeluperustelinnustoon niin suuria kielteisiä vaikutuksia, että VE1 heikentää Suuripään Natura-alueen koskemattomuutta. Siten tuotantoaluevaihtoehto VE1 ei ole toteuttamiskelpoinen.

Lapin ELY-keskuksen näkemyksen mukaan Tuotantoaluevaihtoehtojen VE2 osalta merkittävät heikennykset eivät ole poissuljettuja sääksen ja kuikan osalta esitetyn lieventävin toimenpitein. Tuotantoalueen voimaloiden määrän vähentämisellä ja voimaloiden uudelleensijoittelulla voi olla mahdollista lieventää vaikutuksia niin, että merkittävä heikennys uhanalaiseen lajiin salassa pidettävä laji ja kuikkaan voidaan poissulkea, mikäli tuotantoalueen eteläosa jätetään voimalarakentamisen ulkopuolelle.

ELY-keskus toteaa, että arvioinnin asianmukaisuuteen liittyvien puutteiden vuoksi jää epäselväksi, vaikuttaako suunniteltu toiminta (tuotantoaluevaihtoehto VE2 eräiden muiden linturyhmienlajien ja sähkönsiirtolinjavaihtoehto SVE2 sammallajien osalta joko yksin tai yhdessä muun toiminnan kanssa haitallisesti Suuripään Natura-alueen alueen koskemattomuuteen.

Natura-arviointia tulee täydentää seuraavasti:

Arviointia tulee täydentää jokaisen suojeluperusteen kohdalla johtopäätöksellä siitä, aiheutuuko hankkeesta kyseiseen suojeluperusteeseen merkittävää heikennystä. Arvio hankkeen vaikutusten merkittävydestä tulee tehdä sekä ilman lieventäviä toimenpiteitä, että niiden kanssa.

SVE0, SVE0+ ja SVE2: kuvaus toteutettavista lieventävistä toimenpiteistä, joilla estetään sähkönsiirtolinjasta kurkiin kohdistuva merkittävä heikennys, joka aiheutuu syksyn kerääntymisajan ruokailulentojen törmäysriskistä Lehmikumpu-Tervola linjaosuudella. Kuvauksen tulee sisältää arvio toimintojen toteutuskelpoisuudesta.

Maastokartoituksiin perustuva arvio kiiltosirppisammalten ja isonuijasammalten esiintymisestä sähkönsiirtolinjavaihtoehtojen SVE2 vaikutusalueella sekä

11.9.2024

LAPELY/3489/2022
JULKINEN VERSIO

kuvaus mahdollisesti tarvittavista lieventävistä toimenpiteistä. Tämä täydennystä ei tarvitse tehdä, mikäli SVE2 vaihtoehtoa ei toteuteta.

SVE3: kuvaus toteutettavista lieventävistä toimenpiteistä, joilla estetään sähkönsiirtolinjasta kohdistuva merkittävä heikennys, joka aiheutuu kurkien, joutsenten, uhanalaisen lajin salassa pidettävä laji, kuikan ja metsähanhien ruokailulentojen sekä salassa pidettävää lajitietoa poistettu törmäysriskistä sähkönsiirtolinjaan.

SVE2: tarkka kuvaus toteutettavista lieventävistä toimenpiteistä, joilla estetään voimaloista kohdistuva merkittävä heikennys, joka aiheutuu kurkien, joutsenten, uhanalaisen lajin salassa pidettävä laji, kuikan ja metsähanhien ruokailulentojen sekä salassa pidettävää lajitietoa poistettu törmäysriskistä sähkönsiirtolinjaan.

Linnustoselvitystä tulee täydentää seuraavasti:

- asianmukainen selvitys Natura-alueen kanalinnuista ja pöttöistä, jotka liikkuvat (saalistus ja soidinaikainen liikkuminen) tai pesivät tuotantoalueella tai sen vaikutusalueella sekä arvio tuotantoalueen rakentamisen ja toiminnan vaikutuksista näihin lintuihin
- salassa pidettävää lajitietoa poistettu

VE2: kuvaus tuotantoalueen rajauksesta ja voimalapaikkojen vähentämisestä toteutettavana lieventävänä toimenpiteenä, jolla merkittävä heikennys sääkseen ja kuikkaan voidaan poissulkea ja joilla lievennetään hankkeen muita linnustovaikutuksia

Esitettyjen lieventävien toimenpiteiden kuvausta tulee täydentää. Kaikista esitettävistä lieventävistä toimenpiteistä tulee selkeästi esittää miten ja milloin toimenpide toteutetaan, kuka toimenpiteen toteuttaa ja millaisia järjestelyjä otetaan käyttöön toimenpiteen vaikuttavuuden seuraamiseksi. Lisäksi tulee kuvata, millaisia järjestelyjä otetaan käyttöön, mikäli lieventävä toimenpide ei seurannassa näytä vaikuttavan odotetulla tavalla.

Yhteisvaikutusten arviointia tuulivoimahankkeiden vaikutuksista Natura-alueen suojeluperustelinnustoon tulee täydentää, niin että arviointia voidaan pitää asianmukaisena. Arviossa tulee esittää myös toteutettavat lieventävät toimenpiteet, mikäli ne ovat tarpeen merkittävien heikentävien vaikutuksen estämiseksi.

ELY-keskus suosittelee arvioinnin luettavuuden ja viranomaisen tehokkaan lausumisen parantamiseksi, että kun yllä mainitut asiat on selvitetty, Natura-arvioinnista toimitetaan viranomaiselle päivitetty versio.

Tiivistelmä Natura-lausunnon keskeisestä sisällöstä

Arvioinnissa todetaan, että tuulivoimatuotantoalueen rakentamisella, käytöllä ja purkamisella ei ole merkittävästi heikentäviä vaikutuksia Natura-alueen suojeluperusteena oleviin luontotyyppeihin tai kasvilajeihin. Natura-alueen halki kulkevan sähkönsiirtolinjan saneerauksen (SVE2) yhteydessä tehtävillä

11.9.2024

LAPELY/3489/2022
JULKINEN VERSIO

rakennustoilla on heikentävä vaikutus joihinkin luontotyyppeihin, mutta esitetyillä lieventävillä toimenpiteillä (rakentamisen ajoittaminen talvisaikaan) luontotyyppeihin kohdistuvat merkittävät heikennykset ovat poissuljettuja. Suojeluperusteena oleviin putkilokasveihin ei hankkeesta kohdistu heikentäviä vaikutuksia. Suojeluperusteena olevien kiiltosirppisammaleen ja isonuijasammaleen esiintymisestä johtokäytävän kaikilla osilla ei ole varmuutta puutteellisen maastokartoitusaineiston vuoksi. Lapin ELY-keskuksen näkemyksen mukaan näihin lajeihin kohdistuvia merkittäviä heikentäviä vaikutuksia ei näin ollen Natura-arvioinnissa pystytä poissulkemaan.

Suuripään Natura -alueella pesii monipuolinen linnusto ja erityisesti suolinnusto on arvokas. Linnustoon kohdistuvissa vaikutuksissa tuotantoalueen pääasiallisena vaikutusmekanismina on tarkasteltu käytössä olevien voimaloiden meluvaikutusta. Myös yleistä voimaloiden häiriövaikutusta on arvioitu kirjallisuuteen pohjautuvien lajikohtaisten häiriövaikutusalueiden perusteella. Törmäysvaikutuksia lintuihin on tarkasteltu pääasiassa sähkönsiirtolinjojen osalta, muuta joidenkin lajien kohdalla törmäykset tuulivoimaloihin on arvioitu mahdollisiksi. Natura-alueen länsiosissa ei ole toteutettu asianmukaista linnustoselvitystä ja ilman selvitystä monen lajin kohdalla tiedot ovat puutteelliset luotettavan arvioinnin tekemiseksi.

Natura-arvioinnin mukaan tuotantoaluevaihtoehdoilla VE1 ja VE2 on kohtalaisen kielteisiä vaikutuksia Suuripään metsähanhille, uhanalaiselle lajille **salassa pidettävä laji**, uhanalaiselle lajille **salassa pidettävä laji** ja metsoille. Arvioinnin mukaan Suuripään Natura-alueen linnuston kannalta voimaloiden sijoitusvaihtoehto VE2 on parempi, koska vaihtoehdossa tuulivoimalat sijaitsevat etäämmällä Suuripään Natura-alueesta.

Lapin ELY-keskus katsoo, että pelkästään erittäin häiriöherkkien ja erittäin harvalukuista lajien metsähanhen ja uhanalaisen lajin **salassa pidettävä laji** kohdalla pienikin häiriön lisääntyminen aiheuttaa lajin elinympäristöön merkittävää heikennystä. Näihin kahteen lajiin kohdistuvia vaikutuksia ei pystytä VE1 vaihtoehdossa lieventämään, niin että merkittävät heikennykset olisivat poissuljettuja. Siten tuotantoaluevaihtoehto VE1 ei ole toteuttamiskelpoinen.

Lapin ELY-keskus yhtyy Natura-arvioinnin johtopäätökseen, jonka mukaan tuotantoaluevaihtoehdolla VE2 voi olla kohtalaisia kielteisiä vaikutuksia Suuripään uhanalaisen lajin **salassa pidettävä laji**, uhanalaisen lajin **salassa pidettävä laji** -, metsähanhi- ja metsopopulaatioille. ELY-keskus katsoo, että näiden lajien lisäksi merkittävät heikennykset eivät ole poissuljettuja myöskään kuikan, kurjen, joutsenen, hiiripöllön, suopöllön sekä teeren populaatioiden osalta. Lapin ELY-keskuksen näkemyksen mukaan tuotantoaluevaihtoehdossa VE2 merkittävät heikennykset eivät ole poissuljettuja uhanalaisen lajin **salassa pidettävä laji** ja kuikan osalta arvioinnissa esitetyin lieventävin toimenpitein eikä tuotantoaluetta VE2 siten voi toteuttaa esitetyssä muodossa. Lapin ELY-keskus arvioi, että voimaloiden määrän vähentämisellä ja voimaloiden uudelleen sijoittelulla voi olla mahdollista lieventää vaikutuksia niin, että merkittävä heikennys uhanalaiseen lajiin **salassa pidettävä laji** ja kuikkaan voidaan poissulkea, mikäli

11.9.2024

LAPELY/3489/2022
JULKINEN VERSIO

tuotantoalueen eteläosan saalistuslentoreittien ja pesimäreviirin alue jätetään voimalarakentamisen ulkopuolelle.

Natura-alueen halki kulkevan sähkönsiirtolinjan saneerauksella (vaihtoehto SVE2) on erittäin suuria kielteisiä vaikutuksia uhanalaiselle lajille **salassa pidettävä laji**, kohtalaisen kielteisiä vaikutuksia metsolle, mutta ajoittamalla rakennustyöt lintujen soidin-, pesimä- ja kerääntymisaikojen ulkopuolelle vaikutuksia lievennetään niin, että Natura-alueen sisällä tehtävien rakentamistöiden merkittävät heikentävät vaikutukset näihin lintulajeihin ovat poissuljettuja. Natura-arvioinnin mukaan sähkönsiirtoreitillä SVE0 ja SVE0+ sekä SVE2 on kohtalaisen kielteisiä vaikutuksia Tervolan kurkien syysaikaisiin yöpymislentoihin uudella, rakennettavalla johto-osuudella Lehmikumpu-Tervola. Lapin ELY-keskuksen näkemyksen mukaan lieventävänä toimena esitetty ilmajohtojen merkitseminen ei ole riittävä toimenpide, vaan tärkeimmän lentoreitin alue n. kolmen kilometrin matkalta Lehmikumpu-Tervola -osuudella tulee toteuttaa maakaapelointina merkittävien heikennysten poissulkemiseksi. Arvioinnin mukaan sähkönsiirtoreitillä SVE3 on kohtalaisen kielteisiä vaikutuksia kuikalle ja metsähanhelle. Lapin ELY-keskuksen näkemyksen mukaan myös SVE3 vaihtoehdossa tärkeimpien Kemijokivarren peltojen ja Suuripään Natura-alueen soiden välisten lentoreittien alueet tulee lieventävänä toimenpiteenä toteuttaa maakaapelointina, jotta linjausvaihtoehdon merkittävät heikennykset kuikkaan ja metsähanheen ovat poissuljettuja. Sähkönsiirtoreitillä SVE1 ei ole vaikutuksia Natura-alueen suojeluperusteisiin.

Natura-arvioinnissa hankkeen eri toteutusvaihtoehtojen vaikutuksia suojeluperusteisiin on arvioitu moniportaisella asteikolla. Minkään suojeluperusteen kohdalla ei selkeästi oteta kantaa siihen, aiheutuuko kyseiseen suojeluperusteeseen merkittävää heikennystä vai ei. Natura-arviointi ei siten kaikilta osin ole asianmukainen eli sisällä täydellisiä, täsmällisiä ja lopullisia toteamuksia ja päätelmiä eikä sen perusteella voida siksi sulkea pois Natura-alueeseen kohdistuvan merkittävästi heikentävien vaikutusten mahdollisuutta. Arvioinnin perusteella ei voida asianmukaisesti arvioida eikä sulkea pois hankkeen vaikutuksia Natura-alueen koskemattomuuteen.

Natura-arviointia tulee täydentää mm. suojeluperustekohtaisilla arvioilla hankkeen aiheuttamasta merkittävästä heikentymisestä sekä ilman lieventäviä toimenpiteitä että mahdollisten lieventävien toimien kanssa; tarkoilla kuvauksilla lieventävien toimenpiteiden toteutuksesta (sekä arvioinnissa esitetyt lieventävät toimet, että Lapin ELY-keskuksen määräämät lieventävät toimet); suojeluperustesammalten maastokartoitustuloksilla; Natura-alueen läntisimmän osan pesimälinnustoselvityksillä mukaan lukien Natura-alueen metsojen, teerien ja pöllöjen soidin-, pesä- ja saalistusalueet Natura-alueen ulkopuolella tuotantoalueella, sekä päiväpetolintujen (uhanalainen laji **salassa pidettävä laji** ja uhanalainen laji **salassa pidettävä laji**) pesimäaikaisten lentoreittien tarkkailulla.

11.9.2024

LAPELY/3489/2022
JULKINEN VERSIO

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty viraston sähköisessä asianhallintajärjestelmässä. Asian on esitellyt ylitarkastaja Piippa Wäli ja ratkaissut Yksikönpäällikkö Jari Pasanen. Asian käsittelyyn ovat osallistuneet ylitarkastaja Riikka Juutinen ja ylitarkastaja Merja Lipponen.

Tiedoksi

Myrsky Energia Oy
Metsähallitus, kirjaamo

Tämä asiakirja LAPELY/3489/2022 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument LAPELY/3489/2022 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Wäli Piippa 11.09.2024 15:28

Ratkaisija Pasanen Jari 11.09.2024 15:25